

MATEO n sob gbaun si'a Yesu Kiristo labasun yela la nwa

*Yesu Kiristo yaanam la yela
(Luuk 3.23-38)*

¹ Ne'ena a Yesu one a David yaan, ka a Abraham yaan la yaanam yela. ² Abraham du'a Isaak. Ka Isaak du'a Jakob. Ka Jakob du'a Juda, ne o bieya ne o pitib. ³ Ka Juda du'a Perez ne Zera, ka ba ma yu'ur a Tama. Ka Perez du'a Heziron. Ka Heziron du'a Ram. ⁴ Ka Ram du'a Aminadab. Ka Aminadab du'a Nason. Ka Nason du'a Salmon. ⁵ Ka Salmon du'a Boaz, ka Rahab aa o ma. Ka Boaz du'a Obed ka Ruf aa o ma. Ka Obed du'a Jese. ⁶ Ka Jese du'a na'ab David.

Ka David du'a Solomon. O ma da ane Uria po'a. ⁷ Ka Solomon du'a Rehoboam. Ka Rehoboam du'a Abija. Ka Abija du'a Asa. ⁸ Ka Asa du'a Jehosafat. Ka Jehosafat du'a Joram. Ka Joram du'a Uzia. ⁹ Ka Uzia du'a Jotam. Ka Jotam du'a Ahaz. Ka Ahaz du'a Hezekia. ¹⁰ Ka Hezekia du'a Manase. Ka Manase du'a Amos. Ka Amos du'a Josia. ¹¹ Ka Josia du'a Jekonia ne bisieba. Sarƙan la ka ba gban'e Israel dim n more ba keƙ Babilon la.

¹² Ka ban keƙ Babilon la, li nya'an, ka Jekonia du'a Sealtiel. Ka Sealtiel du'a Zerubabel. ¹³ Ka Zerubabel du'a Abiud. Ka Abiud du'a Eliakim. Ka Eliakim du'a Azor. ¹⁴ Ka Azor du'a Zadok.

Ka Zadok du'a Akim. Ka Akim du'a Eliud. ¹⁵ Ka Eliud du'a Eleazar. Ka Eleazar du'a Matan. Ka Matan du'a Jakob. ¹⁶ Ka Jakob du'a Josef, Meeri sid, one da a Yesu on ka ba buon Kiristo la ma.

¹⁷ Ne'ēja pa'al ye Abraham n ti paae David ane yaanam kon'ob kon'ob piinanaasi. Ka David n ti paae sanƙan ka ba more Israel dim keƙ Babilon la ane yaanam kon'ob kon'ob piinanaasi. Ka sanƙan ka ba more ba keƙ Babilon la n ti paae Kiristo la da ane yaanam kon'ob kon'ob piinanaasi.

Yesu Kiristo du'am yela
(Luuk 2.1-7)

¹⁸ Yesu Kiristo du'am daa ane nwa. O ma Meeri daa ane Josef po'a'eliƙ. Ka Josef daa nan pu baƙ o la, ba nye ka o mor ne poog lin a Wina'am Siig Sun la din. ¹⁹ Ka o sid Josef ane dau kane a sida sob, ka pu bood ye o diis Meeri nyan nidibinee, ka gban'e o poten'erin ye o su'a bas Meeri.

²⁰ Ka on daa ten'esid yelbama o suunrin la, ka Zugsob malek kenn o sa'an na zaansunƙin. Ka malek la yel o ye, "Josef, David yaaƙa, da ke ka dabiem kpen' uf ne fun na di'e Meeri ka o niƙ fu po'a, bozugo biig kan poog ka o mor la, ane Wina'am Siig Sun la din. ²¹ Ka o na du'a biribiƙ. Ka fu na pud o yu'ur ye Yesu, bozugo o na faaenn o nidib ba tuumbe'edin."

²² Yelbama wusa daa niƙ ne ye Zugsob la da ke ka o nodi'esidib la yel si'el la niƙ amēja ye, ²³ "Gosima, po'asadir kane zi' dau la, na tuk poog n du'a biribiƙ, ka ba na pud o yu'ur Emanuel, lin gbin ane ye, Wina'am be ne ti."

²⁴ Ka Josef nie gbeemin n niŋ wuu Zugsob malek la yel o si'em la, ka pi'e o po'a kul. ²⁵ Amaa o daa pu banj oo, hale ka o ti du'a biribiŋ la. Ka o pud biig la yu'ur Yesu.

2

Banjidib la ken yela

¹ Ba daa du'a Yesu Betilehem n be Juuda so'olim, na'ab Herod saŋa la. Ka dap bane a banjidib yi ya nya'anj n kenn Jerusalem na ² n bu'osid ye, "On ka ba du'a ye o niŋ Jew dim na'ab la be yaani? Bozugo ti nye ne o nwadibil ya nya'anj, lin zug ka ti kena ye ti pu'us o."

³ Na'ab Herod n daa wum la, li pak on ne Jerusalem dim wusa. ⁴ Ka o buol Wina'am maalaan kpeenmnam ne gbaunmi'idib n bu'osi ba wusa ye, "Yaani ka ba na ti du'a Kiristo la?" ⁵ Ka ba yel o ye, "Betilehem n be Juuda so'olim, bozugo Wina'am nodi'esidib la da sobne ala ye,

⁶ 'Yanam Betilehem dima,
 Betilehem kane be Juuda so'olim la,
 ye ya na'am ka' bumbil Juuda na'anam
 sisoojinee,
 ye bozugo ya ni ka na'ab na yi na
 n gur on Wina'am nidib Israel dim.' "

⁷ Ka Herod su'a buol banjidib la n bu'osi ba saŋkan ka nwadibil la daa nie, ⁸ ka yeli ba ye, "Kem Betilehem n ia su'unja, ka ya ya'a nye biig la, yanam leb na ka m banj, ka mam me na ken n pu'us o."

⁹ Ka ban wum na'ab la yel la, ka ba kenj. Ka nwadibil kan ka ba daa nye ya nya'anj la, gaad ba tuon hale n paae zi'en biig la n be zin'isi'a la.

¹⁰ Ban daa nye nwadibil la, ka ba sunya ma'ae. Ka ba maal sumalisim bedego. ¹¹ Ka ban kpen' yin la n nye biig la ne o ma Meeri, ba igin tenjin n pu'us o, ka yidig ba bunsuma la n tis o piini line a salima ne frankinsense ne mir.

¹² Ka Wina'am sa'ali ba zaansunj poogin ye ba da lem leb na'ab Herod sa'ane. Alazug ka ba luak n leb kul ba menj tenjin.

Ba n zo kenj Egipti tenjin la yela

¹³ Ka ban yi la, ka Zugsob malek nie o menj n pa'al Josef zaansunjin n yel o ye, "Duom n zaŋ biig la ne o ma n zo n kenj Egipti tenjin n zin'i anina n ti paae sanjan ka m na yel uf si'el, bozugo na'ab Herod na ti ied biig la ye o ku."

¹⁴ Ka Josef due yu'uŋ n zaŋ biig la ne o ma n kenj Egipti tenjin ¹⁵ n zin'in anina hale ka Herod ti kpi. Lin na ke ka Zugsob la da yel ne o nodi'es noor si'em la niŋ amena ye, "M buol m biribiŋi yi Egipti tenjin la na."

Na'ab Herod n ke ka ba ku biis la yela

¹⁶ Herod n daa banj ye banjidib nwa zam o la, o sunf daa pelig hale. Ka o tum ye ba ku biribis bane be Betilehem ne teens bane kpi'e anina la, bane a yuma ayi bee bane pu paae ala wusa, wenne on bu'os banjidib n banjana la.

¹⁷ Ka Wina'am nodi'es Jeremia da yel si'em la niŋ amena ye,

¹⁸ "Ba wum so' kukor Rama tenjin,
ka o kaasid ka fabin.

Li ane Rakel, n kaasid o biis la yela,
 ka pu siakid belisigo
 bozugo o biis kpi ne.”

Ba n yi Egipiti n leb na la yela

¹⁹ Ka na'ab Herod ku'um nya'an la, ka Zugsob malek daa nie o meŋ n pa'al Josef zaansuŋin, Egipiti teŋin, n yel o ye, ²⁰ “Duom n zaŋ biig la ne o ma n leb Israel teŋin, bozugo bane da ied biig la ye ba ku o la, kpiya.”

²¹ Ka o due n zaŋ biig la ne o ma n kul Israel teŋin. ²² Ka Josef n daa wum ye Arkelaus n di o ba' Herod na'am Juuda ni la, o daa zotne dabiem ye o keŋ anina. Ka Josef zaansim nye ka li sa'al o. Ka o yi anina n keŋ Galilee so'olim ²³ ka keŋ zin'in Nazaret teŋin, wen wuu Wina'am nodi'esidib la da yel si'em la niŋ ameŋa, ye, “Ba na buol o ye o ane Nazaret teŋ nid.”

3

Joon one suud nidib Wina'am ku'om la moolug yela

(Maak 1.1-8; Luuk 3.1-18; Joon 1.19-28)

¹ Saŋkan la ka Joon one suud nidib Wina'am ku'om la keŋ Juuda moogin n moon ² n yet ye, “Tiakimi ya sunya ka bas ya tuumbe'ed; ka Wina'am na'am la li'elne.” ³ Wina'am nodi'es on ka ba buon Azaya la da sob yel Joon yela la, ye,

“So' be moogin, n moon ne kukotita'ar ye,
 ‘Maalimi suer su'uŋa ka ti'ebi gur Zugsob la.
 Maalimi suer la su'uŋa o zug.’”

⁴ Joon da yene fukan ka ba maal ne yugum konbid, ka nok gbaun senbidiŋ n loo o sia. Ka o diib da ane na'azomnam ne siint. ⁵ Ka nidib da yi Jerusalem ne Juuda so'olim wusa ne teens bane kpi'e Joodan mo'ar wusa n kenn o sa'an na, ⁶ ka peligi ba poos n tu'asi ba tuumbe'ed. Ka o suu ba Wina'am ku'om mo'arin la.

⁷ Ka on nye ka Farisee dim ne Sadusii dim bedego kenna ye o suu ba Wina'am ku'om la, o yeli ba ye, "Yanam bane wenne wiigi nwa, ano'one yeli ya ye ya zom Wina'am supeen yela line kenna la?" ⁸ Ala zug tumme tuum bane pa'an ye ya tiakeya, ⁹ ka da ten'esid ye, Abraham ane ya yaaba. Ka m yeti ya ye, Wina'am tun'e zan kuga nwa n maal yaas tis Abraham. ¹⁰ Nannanna lieŋ be tiis gbinin. Ka tikan wusa pu wel welsumaa, ba na nwaesi lob bugumin.

¹¹ "Man suudi ya Wina'am ku'om, ka li pa'al ya tiaker yela. Ka one doli mam nya'an la mor paŋ gati m. Ka m pu nar ye m zal o ta'ada. On na suu ya ne Wina'am Siig Suŋ ne bugum. ¹² O zanl wanzauk o nu'ugin ka na yeleg ki line be zienjin la, ka na vaae ki bielim la n su buorin, ka nyu'e udug la ne bugum line pu kpiisida."

*Joon n daa su Yesu, Wina'am ku'om la yela
(Maak 1.9-11; Luuk 3.21-22)*

¹³ Ka Yesu yi Galilee n kenn Joodan mo'arin na ye Joon suu o Wina'am ku'om. ¹⁴ Ka Joon zan'as, ka yel ye, "Li su'um ka fun na suu man, fu lee kene man sa'an naa?"

¹⁵ Ka Yesu lebiŋ yel o ye, "Kel ka ti siak niŋ ala nannanna, bozugo li su'um ye ti tum Wina'am bood si'em la wusa." Ka o siak ala.

¹⁶ Ka one suu o naae la, Yesu du ku'om gbeug na, ka nye ka arazana yo'og. Ka o nye Wina'am Siig Sunj sigid na wenne dawan ne n zoon o zugin. ¹⁷ Ka kukor yi arazana ni na n yel ye, "Oja ane man binonjir, one ke ka m sunf malis bedego."

4

Sutaana n daa mak Yesu la yela (Maak 1.12-13; Luuk 4.1-13)

¹ Ka Wina'am Siig Sunj la daa zaŋ Yesu n keŋ moogin, ka Sutaana ti mak o. ² Ka o lo noor dabisa piisnaasi yu'uŋ ne nintaŋ wusa. Ka o ko'om daa zavid. ³ Ka Sutaana kenn o sa'an na, ka yel o ye, "Fu ya'a ane Wina'am Biig, fun yelim kuga nwa ye ba kilim diib."

⁴ Ka Yesu lebis ye, "Li sobne Wina'am gbaunjin ye, 'Ninsaal ku tun'e voe ne diib yel ma'ane, asee pian'ad kan wusa yit Wina'am noorin la paas.' "

⁵ Ka Sutaana mor Yesu n kpen' tejsunj (line a Jerusalem) la n du Wina'am pu'usum yin la zug, ⁶ ka yel o ye, "Fu ya'a ane Wina'am Biig, fun basim fu meŋ n lu teŋin, bozugo li sobne ye, 'Wina'am na tis o maleknam noor ye ba mor uf ne ba nu'us hale ka fu ku tu'ug fu nobir ne kugire.' "

⁷ Ka Yesu yel o ye, "Li me sobne ye, 'Mit ka fu mak fu Zugsob fu Wina'am.' "

⁸ Ka Sutaana mor Yesu ya'as n du zuetita'ar zug pa'al o dunia so'olim wusa ne li paŋ, ⁹ ka yel o ye, "Fu ya'a siak n igin zun'e man, m na tis uf nwa wusa."

¹⁰ Ka Yesu yel Sutaana ye, “Kem sa, li sobne ye, ‘Wina'am gullim ka fu na siak n zun'e o, ka tum n tis o.’ ”

¹¹ Ka Sutaana bas Yesu ka kenj. Ka maleksam kena n sunj o.

*Yesu pin'il o tuuma Galilee so'olim la yela
(Maak 1.14-15; Luuk 4.14-15)*

¹² Ka sanjkan ka Yesu wum ye ba gban'e Joon la, o kenj Galilee so'olim, ¹³ ka yi Nazaret n kenj Kapeenum tenjin line kpi'e Galilee beunj noorin, Zebulun ne Naftali yaas tenjin. ¹⁴ Ka lin ka Wina'am nodi'es Azaya n da yel si'el la lieb amena ye,

¹⁵ “Zebulun ne Naftali nidib,
nimbane be Joodan mo'ar nya'anj n be atek
baba la,
zin'ig la me ane Galilee tenj kane ka bane ka'
Jew dim buudi be anina la.

¹⁶ Nimbane be anina la,
bane be likin la, na nye neesim bedego.
Neesim na be n tis bane be tenj line a lik wenne
ku'um tenj la ni.”

¹⁷ Sanjkan la ka Yesu daa moon ye, “Tiakim ka basi ya tuumbe'ed, bozugo Wina'am na'am la li'elne.”

*Yesu n daa buol zingban'adib la yela
(Maak 1.16-20; Luuk 5.1-11)*

¹⁸ Ka Yesu n daa ken Galilee beunj noorin la, o nye Simon one buon Piita la, ne o ba'abiig Andrew, ka ba lobid ba sau beunj noorin la; ka li ane ba tuuma la. ¹⁹ Ka Yesu yeli ba ye, “Kemi na dol man ka m na pa'ali ya suer kan ka ya na ke

ka nidib dol man, wuu zingban'adib ninjid si'em gban'ad zimi la." ²⁰ Ka ba kpelim basi ba zimi la'ad la, ka dol o.

²¹ Ka one gaad tuon la o nye nidib ayi ya'as bane a Zebedee biis la. Ba yuda buon Jemes ne Joon. Ka ban ne ba ba' Zebedee be aaruŋ la ni n maane ba zimi la'ad, ka Yesu buoli ba. ²² Ka ba kpelim bas aaruŋ ne ba ba', ka dol o.

Yesu n tum si'el la yela

(Luuk 6.17-19)

²³ Yesu daa giligid Galilee so'olim wusa n kpen'ed la'asug doodin n moon Wina'am so'olim labaar ka ti'ebid nidib ba ban'as buudi wusa. ²⁴ Ka o labaar giligid Siriya teens wusa, ka ba zaŋ bane wusa ben'ed wiim buudi buudi n kenn o sa'an na, bane namisid ne wiim mekama wusa ne ningbina zabir, ne bane ka kikiris doli ba ne kpisiŋkpi'ir dim ne ponda, ka o ke ka ba wusa nye laafe. ²⁵ Ka nidib bedego yi Galilee teŋin ne Dekapolis teŋin ne Jerusalem ne Juuda teŋin ne Joodan mo'ar gbeug n dol o.

5

Yesu pa'al nidib zuer zugin

¹ Ka on nye nidib bedego, ka ba kena la, o du zuer zug n zin'i. Ka o nya'andolib la'as o sa'an na. ² Ka o pin'il n pa'ani ba.

Wina'am yelsum ameŋa yela

(Luuk 6.20-23)

³ Ka Yesu pa'an ye,
 "Wina'am yelsum be ne bane siedi ba meŋ la,
 bozugo Wina'am so'olim ane ba din.

- 4 Wina'am yelsum be ne bane mor susa'an la,
bozugo Wina'am na belisi ba.
- 5 Wina'am yelsum be ne bane mor sumbugusum
la,
bozugo ba na so'e dunia.
- 6 Wina'am yelsum be ne bane ka Wina'am
tuumsuma ko'om ne ku'onuud more ba la,
bozugo ba na tig.
- 7 Wina'am yelsum be ne bane zot taab nimbaan-
lig la,
bozugo Wina'am na zo ba nimbaanlig.
- 8 Wina'am yelsum be ne popielim dim la,
bozugo ba na ti nye Wina'am.
- 9 Wina'am yelsum be ne zabpansidib la,
bozugo Wina'am na buoli ba ye o biis.
- 10 Wina'am yelsum be ne bane ka ba namisidi
ba, ba popielim tuuma zug la,
bozugo Wina'am so'olim ane ba din.
- 11 "Wina'am yelsum be ne yanam ban ka
ba tu'udi ya, ka namisidi ya, ka pian'ad ziri
pian'abe'ed n zi'ini ya, yanam dol man la zug.
- 12 Keli ka ya sunya malis, ka ya mor ti'ir, bozugo
ya nyood ane bedego arazana ni. Ala men ka ba
da namis Wina'am nodi'esidib bane denji ya tuon
la."

*Yesu pa'alug yaarum ne neesim la yela
(Maak 9.50; Luuk 14.34-35)*

13 Ka Yesu lem yel ye, "Ya ane yaarum dunia
nwa ni. Ka yaarum mimilim ya'a yi, li na lem
nye mimilim yaani? Ka li yu'un lieb ne zaalim.
Ka li su'um ye ba lobig bas, ka nidib na nood ne
noba.

14 “Ya ane dunia nwa neesim. Ka ya me wenne tenj kane ka ba me zuer zug la, ka li ku tun'e n su'aa. 15 Bee nid kae' na nyu'e fitla, ka pibil ne peogo, amaa o na zuol li si'el zugin, ka li nie nyain n tis nidib ban wusa n be yin la. 16 Dinzugo keli ka ya neesim nie nyain nidib tuon, ka ba nye ya tuumsuma, ka pian'a ya Ba' one be arazana ni la yu'ur.

Yesu pa'alug wada la yela

17 “Da ten'es ye m kena ye m sa'am Wina'am wada laa, bee o nodi'esidib pian'ad laa. M pu kena ye m sa'ami lii, amaa m kena ye m pa'ali li gbin amena. 18 Yelmenjir ka m yeti ya ye, Wina'am wada bumbil baa yinni ku sa'am, asee agol ne dunia ti sa'am, ka yelug la wusa lieb amena. 19 Dinzugo one sa'am Wina'am wada bumbil yinni, ka pa'al o taab ala, ba na ti buon o nimbil arazana so'olim ni. Amaa one n siak Wina'am noor, ka pa'al o taab ala, ba na ti buon o nintita'ar arazana so'olim ni. 20 Yelmenjir ka m yeti ya ye, ya tuumsuma ya'a pu venl n gaad gbauŋmi'idib ne Fariseenama, ya ku tun'e nye suer n kpen' arazana so'olim nii.

Yesu pa'alug supeen la yela

21 “Ya pun wum ka ba da yel kudum dim ye, ‘Da ku nidaa, ka on mekama ku nid, mor yel antu'a zin'igin.’ 22 Amaa man yeti ya ne ye, on mekama wusa, ka o sunf pelig ne o ba'abiig, mor yel antu'a zin'igin. Ka one me yel o ba'abiig ye, ‘Yalim nwa,’ o mor yel kpeenmnam sa'an. Ka one me yel o ba'abiig ye, ‘Fu ka'a voonre,’ on daana na nye namisug bugum tenj.

²³ “Dinzugo, fu ya'a mor fu piini ye fu tis Wina'am n kenn Wina'am pu'usum yin, maan zin'ig ye fu maal maan, ka anina ka fu tienn ye fu mor yel ne fu ba'abiig, ²⁴ fun basimi fu maan zin'ikan ni, ka kenj n denj maal fu yel la ne fu ba'abiig la, ka nyaan leb n maal maan la tis Wina'am.

(Luuk 12.57-59)

²⁵ “Denjim maal fu yel ne fu zabadintaa to'oto yanam nam be sueren la. Li ya'a ka'a ala, fu zabadintaa la na ta'as uf koto ni. Ka antu'a tu'ad la na tu'a fu tu'am. Ka ba mor uf kpen'es sarega ni. ²⁶ Yelmenjir ka m yeti ya ne ye, fu ku nye suer n yi sarega ni laa, asee fu yo fu sam la wusa.

Yesu pa'alug po'asa'unj la yela

²⁷ “Ya wum ka ba da yel ye, ‘Mit ka ya sa'am po'a bee dau.’ ²⁸ Amaa man yeti ya ne ye, so' ya'a gos po'a, ka o ya'amleog kpen' o, o sa'am po'a la ne o poten'erin. ²⁹ Fu datiuñ nif ya'a ke ka fu tum taal, fun kpidigim li n lob bas, bozugo li su'um ye fu nif yinni na ti sa'am, n son'e ye ba zañ fu ningbina wusa n lob bugum tenj. ³⁰ Ka fu datiuñ nu'ug ya'a ke ka fu tum taal, fun fi'igim li n lob bas, bozugo li su'um ye fu lua yinni na ti sa'am, n son'e ye ba zañ fu ningbina wusa n lob bugum tenj.”

Yesu pa'alug po'alebisug la yela

(Mateo 19.9; Maak 10.11-12; Luuk 16.18)

³¹ “Ba pun da yel ye, ‘One lebis o po'a, tisim o kaseta gbaun line pa'an ye o lebis po'a la.’ Amaa man yeti ya ne ye, on mekama lebis o po'a, ka li ka' ye po'agoondir yela, one ke ka po'a la lieb

po'agoondir. ³² Ka one me di po'a kan ka o sid lebis la, me na ane po'asa'unj.

Yesu pa'alug pan'alim la yela

³³ “Ya lem wum ya'as ka ba da yel kudum dim ye, ‘Da pan'alim ziri pan'aluño, amaa kel ka ya pan'alunj a amaña ne Zugsob la.’ ³⁴ Dinzug ka man yeti ya ye, da po baa bi'ela mene. Ka da po arazana, bozugo li ane Wina'am na'am gbauñ, ³⁵ bee po dunia ni, bozugo li ane o noba zi'elug zin'ig bee po Jerusalem, bozugo li ane na'atita'ar la teñ, ³⁶ bee po fu zugo, bozugo, fu ku tun'e n ke ka fu zuobug yinni lebig pielig bee sabiliga. ³⁷ Kel ka ya pian'ad na ane eenn, eenn, bee ayei, ayei, bozugo li ya'a gaad ala, li ane tumbe'ed sob la din.

Yesu pa'alug samyi'er la yela

(Luuk 6.29-30)

³⁸ “Ya pun wum ka ba da yel ye, ‘Nif yood nif sam, ka nyin yood nyin sam.’ ³⁹ Amaa man yeti ya ne ye, da yi'e tumbe'ed sam ne. Amaa so' ya'a nwe' fu datiuñ yier, fun fendigim fu dagobug yier la me tis o. ⁴⁰ So' ya'a gban'e uf koto ni n di'e fu banaa, fun kel ka o di'e fun dansika la men. ⁴¹ Ka so' ya'a mugus uf ye fu dol o mail yinni, fun dol o mail ayi. ⁴² So' ya'a sos uf si'el, fun tisim o, ka da moñ one bood pe'enjire fu sa'ane.

Yesu pa'alug bi'emnam noñir la yela

(Luuk 6.27-28, 32-36)

⁴³ “Ya pun wum ka ba da yel ye, ‘Noñimi fu buudi ka kisigi fu bi'em.’ ⁴⁴ Amaa man yeti ya ne ye, ya noñimi ya bi'emnam, ka sos Wina'am

n tis bane namisidi ya. ⁴⁵ Ka ya na lieb ya Ba' one be arazana ni la biis, bozugo one ket ka o nintan nied n tisid ninsuma ne nimbe'ednam, ka ket ka saa niid tisid bane a yelmenjir dim ne bane ka'a yelmenjire. ⁴⁶ Bozugo fu ya'a nonj ne bane nonj uf la, li nyood a bo? Hale baa lampodi'esidib me ninjid ala. ⁴⁷ Ka fu ya'a pu'usidne bane a fu ba'abiis gullim ne, fu maan bo ka li gaad fu taaba? Buudi ban pu dol Wina'am wusa ninjid ala men. ⁴⁸ Dinzugo ya bei su'unja wenne ya Ba' one be arazana ni la n a su'unja si'em la.

6

Yesu pa'alug nidib sunjir la yela

¹ “Mit ka ya maal ya tuumsuma nidib tuon ye ba gosi. Ya ya'a maal ala, ya ku di'e nyood ya Ba' one be arazana ni la sa'anee.”

² “Dinzugo fu ya'a sunj nonjdaan, da ke ka ba nwe' lunj fu tuone, wenne zam dim maan si'em la'asug doogin ne sueya ni, ye nidib pian'a ba. Ameja ka m yeti ya ye, ban di'ene ba yood ne ala. ³ Amaa fun ya'a sunj nonjdaan, fun da ke ka fu dagobug banj fu datiuñ ninjid si'ela. ⁴ Dinzugo su'am ne sunj nonjdim, ka fu Ba' one nye ka fu su'ad n sunjid si'em la, na tis uf li yood.

Yesu pa'alug Wina'am sosug la yela (Luuk 11.2-4)

⁵ “Ka fu ya'a pu'usid Wina'am, fun da ninj wenne zam dim laa, bozugo ban bood ye ba zi'e la'asug doogin ne suekita ni n pu'usid, ye nidib nye ba. Ameja ka m yeti ya ye, ba di'ene ba yood ala. ⁶ Amaa fu ya'a ye fu pu'us Wina'am,

fun kpen'em fu doogin ka yo za'anoor, ka pu'us fu Ba' Wina'am one su'a la. Ka fu Ba' one nye fu yela bane su'a la na tis uf li yood.

⁷ “Fu ya'a pu'usidne, da pian'a pian'azaalis wenne bane zi' Wina'am n niñid si'em la, bozugo ba ten'es ye ba pian'ad bedego zug ka Wina'am na di'e ba pu'usum. ⁸ Da maan wenne bane, bozugo ya Ba' Wina'am pun mi' yanam bood si'el, hale ka ya nam pu sos oo. ⁹ Dinzugo sosimi ne anwa,

'Ti Ba' one be arazana ni,

ka fu yu'ur a su'uŋa,

¹⁰ ka fu na'am na kena,

ka ke ka fu boodim n maal dunia zug,

wenne lin maan arazana ni si'em la,

¹¹ ka tisi ti zina diib

wenne fun n tisid ti daar wusa si'em la,

¹² ka di suguru ne ti po'ogir zug,

wenne tinam dit suguru ne ti taab bane

po'ogidi ti si'em la.

¹³ Ka da ke ka ti kpen' makir poogine.

Amaa yiisimi ti yelbe'ed poogin.'

¹⁴ Ya ya'a di nidib suguru ba tuumbe'ed zug, ya Ba' one be arazana ni la, na di ya suguru men. ¹⁵ Amaa ya ya'a pu di suguru ne nidib ba tuumbe'ed zugo, ya Ba' me ku di suguru ne ya tuumbe'ed la zugo.

Yesu pa'alug noloor la yela

¹⁶ “Ka ya ya'a lo noor, yanam da niñ wenne zam dim la lood nindaas si'em laa, bozugo ba loodne ba nindaas ye nidib bañ ye ba lood noor. Li ane amena ka m yeti ya ye, ba di'ene ba yood la. ¹⁷ Amaa ya ya'a lo noor, yanam suenmi ya

zut ne kpaam, ka piesi ya nindaas. ¹⁸ Ka nidib ku banj ye ya lo noore. Ka ya Ba' one su'a la, na banj li. Dinzugo ya Ba' one nyet bun line su'a la na tisi ya li yood.

Yesu pa'alug arazana ni araza'as la yela
(Luuk 12.33-34)

¹⁹ “Da su'a ya araza'as dunia nwa nii, ka zin'ikan ka muak mu'ad ka tejinzen'em me sa'ami li, ka na'ayiis kpen'ed n zuud. ²⁰ Amaa digilimi ya araza'as arazana ni. Anina ka muak ne tejinzen'em ku sa'ami baa, ka na'ayiis me ku kpen' n zuu. ²¹ Bozugo ya araza'ase be si'el la, ya potenda me bene anina.

Yesu pa'alug ningbina la yela
(Luuk 11.34-36)

²² “Fu nif wenne ningbin fitla. Ka fu nif ya'a a su'uŋa, fu ningbina wusa ane nyain. ²³ Ka fu nini ya'a a be'ed, fu ningbina wusa ane lik. Neesim kane nie fu ni la ya'a lebig lik, li ane lik amena.

(Luuk 16.13)

²⁴ “So' kae' na siaki dol zugsobnam ayii, bozugo o na kisi yinni, ka non yinni, bee o na na'as yinni, ka po'og yinni. Ya ku tun'e dol Wina'am, ka lem bood dunia la'ade.

(Luuk 12.22-31)

²⁵ “Dinzugo man yeti ya ye, ya da ya'amsid ne ya nyovuya nwa yela yanam na di si'el, bee nu si'el, bee ya ningbina na ye' si'ela. Nyovur pu gat diibo? Ka ya ningbina pu gat fuude? ²⁶ Gosimi, niis bane ian'ad agol la. Ba pu buta, ka me pu buni n la'ased n su'ad buya nii. Amaa ne lin

wusa, ya Ba' one be arazana ni la, diisidi ba. Yanam pu gat niise? ²⁷ Ano'one be ya sisoogine na tun'e n paas o wa'alim bi'ela one ya'amsid la zugo?

²⁸ “Ka bozug ka ya ya'amsid ne ya fuud yela? Ten'esimi mopuum venla bane be moogin la n nobugid si'em la. Ba pu tumne bee nwiid gumne. ²⁹ Amaa m yeti ya ye, baa na'ab Solomon ne o na'am la wusa, o da pu mor fuud ka li venl wenne nwa. ³⁰ Ka Wina'am ya'a maal mood line be moogin ka li venl, ka li ku yuuge ka bugum dii li, o ku yeeli ya fuud gaad moode? Yanam bane ka ya yadda ninjir pu zu'e nwa. ³¹ Dinzugo da ya'amsidi n yet ye, ‘Ti na di bo?’ bee ‘Ti na nu bo?’ bee ‘Ti na ye' bo?’ ³² Bane zi' Wina'am la bood nwa wusa. Ka ya Ba' one be arazana ni la, mi' ye ya bood nwa wusa. ³³ Amaa denjimi n bo Wina'am so'olim ne o yelsum la yiiga, ka bun line n kpelim wusa o na paasi ya. ³⁴ Dinzugo da ten'esidi bedego beug yelaa, bozugo beug na ten'es li meŋ yela. Keli ka dabisir wusa more li yel ka li siak.

7

Yesu pa'alug nidib n tu'ad ba taab antu'a la yela

(Luuk 6.37-38, 41-42)

¹ “Da tu'ad nidib antu'a, ka Wina'am me ku tu'a ya antu'aa. ² Bozugo antu'a kan ka ya tu'as n tis nidib la, ala men ka Wina'am na tu'a ya antu'a. Ka ne makir kan ka ya mak n tis nidib la, ala men ka ya me na ti di'e.

³ “Bo ka fu nyet sauk n be fu ba'abiig nifin, ka lee pu nyet datita'ar kane be fu meŋ nifine? ⁴ Fu na niŋ wala n yel fu ba'abiig ye, o ke ka fu yiis sauk o nifin, ka daug be fun nifine? ⁵ Zam soba, denim yiis daug kane be fu meŋ nifin la yiiga, ka yu'un na tun'e nye nyain, ka yiis sauk kane be fu ba'abiig nifin la.

⁶ “Mit ka fu zaŋ Wina'am bunsuma n tis baas, ka me da zaŋ kuga line venl ka ba buon ye peel la n lob kukurnam tuone. Ka ba na no ne noba, ka fendig n dol uf ye ba dum.

Yesu pa'alug sosug la yela
(Luuk 11.9-13)

⁷ “Sosimi, ka ya na di'e. Iemi, ka ya na nye. Kabirimi, ka ba na siak ka yo'og n tisi ya. ⁸ Bozugo on mekama n sosid la na di'e. Ka on mekama ied la na nye. Ka one kabirid la, ba na yo'og n tis o.

⁹ “Ano'one be ya sa'an, ka o biig na sos o ma'asir, ka o tis o kugire? ¹⁰ Bee o ya'a sos ziŋ, ka o tis o waafu? ¹¹ Ka yanam bane a tuumbe'ed dim la, ya'a mi' ye ya tis ya biis bunsuma, ya Ba'one be arazana ni la ku tisi ya bunsuma gaad alaa?

¹² “Dinzugo yanam n bood ye nidib niŋ si'em n tisi ya la, yanam me niŋimi ala n tisi ba. Bozugo nwa ane Wina'am wada ne o nodi'esidib da sob si'em la.

Yesu pa'alug za'anoor siank la yela
(Luuk 13.24)

¹³ “Kpen'emi za'anoor siank, bozugo za'anoor yaliŋ ne sueyaliŋ la ken ne sa'uŋ zin'igin. Ka

nidib bedego dol n kpen'ed anina. ¹⁴ Amaa za'anoor siank la ne suebaanlig kenne nyovur zin'igin. Ka bane nyeti li la ane bi'ela nwa.

Yesu pa'alug tiig ne li wela la yela
(Luuk 6.43-44)

¹⁵ “Miti ziri nodi'esidib bane kene ya sa'an na la. Ba sunya ni, ba ane ziri dim wuu kunduna naan lusi ba mej ne pe'es gbana n kpen' pe'esin. ¹⁶ Ba wela ni ka ya na banji ba. Na'aziir ku tun'e wel doonde. Gun'a ku tun'e wel kekamaa. ¹⁷ Tisun wusa welne welsuma. Ka tibe'ed me welne welbe'ednam. ¹⁸ Tisun ku tun'e wel welbe'ednama. Ka tibe'ed me ku tun'e wel welsumaa. ¹⁹ Tikan wusa n pu wel welsumaa, ba na nwae n bas bugum poogin. ²⁰ Dinzugo ba wela la ni ka ya na banji ba.

Yesu pa'alug on na ti zan'as sieba la yela
(Luuk 13.25-27)

²¹ “Ka'a nidib wusa bane buol man ye, ‘M Zugsoba, m Zugsoba’ la na kpen' arazana so'olim nii. Amaa li ane bane tum m Ba' one be arazana ni boodim la. ²² Ka daakan la nidib bedego na ti bu'os man ye, ‘Zugsoba, Zugsoba, ti da pu zan fu yu'ur pian'a Wina'am pian'ad n tis nidibaa? Ka zan fu yu'ur kad kikiris, ka tum tuumtitada ne fu yu'uree?’ ²³ Ka man na peligim poog yeli ba ye, ‘M zi' ya kpan kpane. Gaadimi ka ke m, yanam tuumbe'ed dim nwa.’

Yesu pa'alug yameedib ayi la yela
(Luuk 6.47-49)

²⁴ “Ban wusa n wum m pian'ad nwa, ka di'edi li, bane wenne ya'am sob kane mee o yir kugir

zugin. ²⁵ Ka saa ni. Ka ku'om zot. Ka pebisim da'ae n nwe' yir la. Ka li pu luu, bozugo li eenbir bene kugir zugin. ²⁶ Ka bane me wum m pian'ad nwa, ka pu di'e lii, ba wenne dau kane ka' ya'am, ka me o yir titanbi'isug zug. ²⁷ Ka saa ni. Ka ku'om zot. Ka pebisim da'ae n nwe' yir la. Ka li wusa lu sa'am."

²⁸ Ka Yesu n pian' pian'ad nwa naae la, ka o pa'alug la lidig nidib bedego, ²⁹ bozugo o pa'ali ba ne wenne one mor pañ, ka ka'a wuu gbaunmi'idib la pa'an si'em laa.

8

Yesu n ke ka kukom nye laafe la yela

(Maak 1.40-45; Luuk 5.12-16)

¹ Ka Yesu sig zuer zug na ka nidib bedego du'e dol o. ² Ka kukom keenn o sa'an na igin ka yel ye, "Zugsoba, fu ya'a bood, fu na tun'e ke ka m nye laafe."

³ Ka Yesu tienn o nu'ug n si'is o ka yel o ye, "M bood ala, nyem laafe." Ka yim o nye laafe ka o kukom ban'as la bas o. ⁴ Ka Yesu lem yel o ye, "Mit ka fu yel so'. Amaa kem Wina'am maalmaan sa'an ka ke ka o gos uf, ka maal maan tis Wina'am wuu Moses da sob ye ba niñ si'em la. Ka li na pa'al nidib ye fu nye laafe nannanna."

Yesu ne sogia kpeenm tumtum la yela

(Luuk 7.1-10)

⁵ Ka Yesu daa kpen' Kapeenum ka Room dim sogia kpeenm kenn o sa'an na n sos o ⁶ ye, "M Zugsoba, m tumtum be yin n ben' n pon'olim, ka namisid hale."

⁷ Ka Yesu yel o ye, “M na kena n ti'eb o.”

⁸ Ka sogia kpeenm la lebis yel o ye, “M pu su'um ye fu kenn man yin ne. Kudim yelim ne fu noor pian'auk ma'aa, ka m tumtum la na nye laafe. ⁹ Mam meŋ mor sogia kpeenm one so'e man, ka man me mor sogianam ban ka m so'e. Ka m ya'a yel so' ye, ‘Kem’ o kenne. Ka m ya'a lem yel so' ye, ‘Kem na’ o ken ne na. Ka m ya'a yel m tumtum ye, ‘Niŋim ne’ o niŋidne ala.”

¹⁰ Ka Yesu n wum la, ka li lidig o. Ka o yel nidib bane dol o la ye, “M pu nye so' ka o niŋ m yadda wenne dau kaŋa nwaa, hale baa Jew dim so'olim nii. ¹¹ M yeti ya ye, nidib bedego na ti yi yatuon ne yanya'aŋ na n zin'in Wina'am so'olim ni, ne ti yaanam Abraham ne Isaak ne Jakob n dit. ¹² Ka bane nar ye ba naan diin Wina'am so'olim faar la, ba na kadi ba kpen'es likin. Anina ka nidib na ti kaasid ka ga'ad nyina.”

¹³ Ka Yesu yel sogia kpeenm la ye, “Kem kul. Ka li na niŋ wenne fun niŋ man yadda si'em la.” Ka saŋkan la ka o tumtum la nye laafe.

*Yesu n ti'eb nidib bedego la yela
(Maak 1.29-34; Luuk 4.38-41)*

¹⁴ Ka Yesu keŋ Piita yin, ka nye Piita diem po'a ka o ben'ed ka digi ka o niŋ tul. ¹⁵ Ka Yesu si'is po'a la nu'ug ka o niŋtuulum la bas o. Ka o maal Yesu saauŋ.

¹⁶ Ka zaam ma'ae ka ba mor nidib bane mor kikiris la bedego n kenn Yesu sa'an na. Ka o noor pian'ad ma'aa ka o kad kikiris la yiis ka ti'eb ban'adnam wusa. ¹⁷ Ka lin ka Azaya da sob

o yela la niŋ sida ye, “O di'e ti niŋgbina toog ka yiisi ti ban'as wusa.”

*Bane bood ye ba dol Yesu ka bi'esid la yela
(Luuk 9.57-62)*

¹⁸ Ka Yesu n nye ka nidib bedego gilig o la, o yel o nya'andolib la ye ba dol o keŋ beuŋ gbeug la sa. ¹⁹ Ka gbaunmi'id keenn o sa'an na yel o ye, “Pa'ana m na dol uf, fun na keŋ zin'isi'a wusa.”

²⁰ Ka Yesu lebis o ye, “Teŋinbumis more ba vont, ka niis more ba teed, amaa Ninsaal Biig la pu mor zin'ig ka o na kuki o zugo.”

²¹ Ka dau yinni one a Yesu nya'andol yel ye, “Zugsoba, kel ka m keŋ yiiga mumi m saam.”

²² Ka Yesu lebis o ye, “Dol mam ka ke ka bane pu mor Wina'am nyovur paal la mum ku'um.”

*Yesu n yel sisi'em ka li ma'ae yirr la yela
(Maak 4.35-41; Luuk 8.22-25)*

²³ Ka Yesu kpen' aaruŋin la ka o nya'andolib dol o. ²⁴ Ka sisi'em tita'ar gbirigi kenn beuŋin la na. Ka ku'opila ligil aaruŋ la. Ka Yesu gbisid. ²⁵ Ka o nya'andolib keŋ nie o ka ye, “Zugsoba, ti kpiide. Faanmi ti!”

²⁶ Ka Yesu lebis ye, “Yanam bane ka ya yadda niŋir pu zu'e la, bo ka ya zot dabiem?” Ka Yesu tans sisi'em ne ku'opila la ka li lebi ma'ae yirr.

²⁷ Ka li lidigi ba wusa. Ka ba bu'os taaba ye, “Niŋkaŋa nwa a ano'one, hale ka sisi'em ne ku'opila siakidi o noore?”

*Yesu n kad dap ayi kikiris la yela
(Maak 5.1-20; Luuk 8.26-39)*

²⁸ Ka ba paae beuŋ gbeug line a Gadarene teŋin la, ka dapa ayi bane ka kikiris doli ba yi yaadin na n tu'os o. Nidib zoti ba ka so' pu dol anina gata.

²⁹ Ka ba tans ye, "Wina'am Biiga, bo be tinam ne fun sisoogine? Fu kena ye fu namisi ti ka li saŋa nam pu paae?"

³⁰ Ka kukurnam bedego kpi'e anina dit. ³¹ Ka kikiris sos o noor ye, "Fu ya'a kadi ti fun ke ka ti keŋ kpen' kukurnamin la."

³² Ka o yeli ba ye, "Kemi." Ka ba yi dapin la ka kpen' kukurnamin la. Ka kukurnam la wusa zo kukuna ni n sig beuŋin la ka ku'om dii ba.

³³ Ka bane guri kukurnam la zo keŋ teŋ poogin yel line maal dap ayi la, ban ka kikiris daa doli ba la. ³⁴ Ka teŋ la nidib wusa yi keŋ Yesu sa'an, ka ban nye o la, ba sos o ye o yimi ba teŋin.

9

Yesu n ti'eb pon'or la yela (Maak 2.1-12; Luuk 5.17-26)

¹ Ka Yesu leŋ kpen' aaruŋin la ka lo'oŋ beuŋ la n lebi o meŋ teŋin na. ² Ka ba zaŋ dau ka o a pon'or na ka o dig o debirin. Ka Yesu n nye ka ba niŋ o yadda la, o yel pon'or la ye, "M dakoonree, kpe'enjimi fu sunf, m yiisi fu tuumbe'ed la bas."

³ Ka gbaunmi'idib ten'esidi ba sunya ni ye, "Dau kaŋa tu'udne Wina'am."

⁴ Ka Yesu baŋ ban ten'esid si'em la, ka yel ye, "Bo ka ya ten'esid poten'ebe'ednam ya sunya ni?"

⁵ Bo a na'ana ne man naan yelin dau la ye, 'M yiisi fu tuumbe'ed la bas' bee man naan yelin

dau la ye 'Duom keɲe'?" ⁶ Ka yel ye, "M na ke ka ya baɲ ye Ninsaal Biig mor paɲ dunia ni ye o na tun'e yiis tuumbe'ed n bas." Ka yu'un yel pon'or la ye, "Duom, zaɲimi fu debir n kul." ⁷ Ka o due kul. ⁸ Ka nidib bedego la nye line naam la ka dabiem kpen' ba. Ka ba zun'od Wina'am one tis paɲ kaɲa ninsaal la.

Yesu n buol Mateo la yela

(Maak 2.13-17; Luuk 5.27-32)

⁹ Ka Yesu yi zin'ikan ka nye dau kan ka ba buon Mateo ka o zin'i lampo doogin di'esid lampo, ka o yel o ye, "Duom doli m." Ka Mateo due dol o.

¹⁰ Ka Yesu n be yin n dit la, ka lampodi'esidib ne 'tuumbe'ed dim' kena la'ase dit ne on ne o nya'andolib la. ¹¹ Ka Farisee dim sieba nyee li la, ka bu'os o nya'andolib la ye, "Bo ka ya pa'an la dit ne lampodi'esidib ne 'tuumbe'ed dima'?"

¹² Ka Yesu wumi li ka yeli ba ye, "Bane mor laafe la pu bood du'ata, asee bane ben'ed la na bood du'ata. ¹³ Kem zamisi li gbin, lin da sob Wina'am gbaunjin si'em la ye, 'M boodne nimbaanzoor n gaad maan.' " Ka Yesu lem yel ye, "M pu kena ye m buol popielim dima, asee tuumbe'ed dim la."

Noloor la yela

(Maak 2.18-22; Luuk 5.33-39)

¹⁴ Ka Joon one suud nidib ku'om la nya'andolib kenn Yesu sa'an na n bu'os o ye, "Bo ka tinam ne Farisee dim lood noor saɲa mekama, ka fu nya'andolib la pu looda?"

¹⁵ Ka Yesu bu'osi ba ye, "Po'apaal zuanam na maal susa'an po'adaan nan be ba sa'an laa?"

Amaa dabisir na kena ka ba na yiis po'adaan la ba sa'an. Sanjan la ka ba yu'un na lo noor.

¹⁶ “So' kae' na zan pien paal lig fukudugo. O ya'a ninj ala pien paal la na ke ka fukudug la aans ka li na tuenn bedego.

¹⁷ So' men pu lied danpaal waa kudug nii. O ya'a ninj ala danpaal la na ke ka waa la tans ka daam la ne waa la wusa sa'am. Asee ba zan dapaaligi n kpa'ae su waa paalisin, ka li wusa na kpelim a su'unja.”

*Kpeenm la po'ayu'a la yela ne po'a one si'is
Yesu fuug la yela*

(Maak 5.21-43; Luuk 8.40-56)

¹⁸ Ka Yesu n da pian'adi ba la, ka kpeenm yinni keenn o sa'an na igin o tuon ka yel ye, “M po'ayu'a kpi ka m bood ye fu kena zaji fu nu'ugo si'is o, ka o tilig.” ¹⁹ Ka Yesu ne o nya'andolib due dol o.

²⁰ Ka po'a so' daa be anina n ben'ed ka ziim yuod o yuma piinayija. Ka o kaae Yesu nya'an na n si'is o fuug noor, ²¹ ka ten'esid ye, “M ya'a kulum si'is o fuug, m na nye laafe.”

²² Ka Yesu fendigi gilig n nye o, ka yel o ye, “M po'ayua, kpe'enjimi fu suunr.” Fu yadda ninjir ke ka fu nye laafe. Ka to'oto yim ka o nye laafe.

²³ Ka Yesu n kenj kpen' kpeenm la yin, ka nye googinam ne nidib la wusa ka ba maan tukpeedug. ²⁴ Ka o yel ye, “Ya wusa yiimi. Bipun la pu kpai, o gbsidne.” Ka ba wusa la'ad o. ²⁵ Ka on ke ka nidib la yi la, o kpen' bipun la doogin n gban' o nu'ug, ka o due. ²⁶ Ka labakanja nwa yadig tengbaun la wusa ni.

Yesu n ti'eb zunzoos ayi la yela

²⁷ Ka Yesu yi zin'ig kan la n ken, ka zunzoos ayi n dol o n tansid ye, “David yaana, zomi ti nimbaanlig.”

²⁸ Ka o kpen' yin, ka zunzoos la keenn o sa'anna, ka o bu'osi ba ye, “Ya siak ye m na nyaɛe tum ne'e?”

Ka ba lebis ye, “Eenn, Zugsoba.”

²⁹ Ka o si'isi ba nini ka yel ye, “Kel ka li nin wuu ya yadda a si'em la.” ³⁰ Ka ba nini la lak ka ba nyet. Ka o sa'ali ba ye, “Da yel so' ne'eɲaa.”

³¹ Amaa ba mool o labaar la teɲ kan wusa.

Yesu n ti'eb dau gik la yela

³² Ka ban da yit la, ninsieba da mor dau kan ka kikirig dol o ka o a gik ka o kenn Yesu sa'anna. ³³ Ka Yesu kad kikirig la yiis, ka dau gik la pin'il pian'ad. Ka li lidig so' kam zan'a, ka ba yel ye, “Ti nam pu nye ne'eɲa nwa buudi Israel teɲinee.”

³⁴ Amaa Farisee dim la yel ye, “Li ane kikiris kpeenm la tis o paɲ ka o kati ba yiisid.”

Yesu n zo nidib bedego nimbaanlig la yela

³⁵ Ka o keɲ teɲpoodin ne teɲkpe misin wusa, ka pa'an la'asug doodin ka moon Wina'am so'olim labasuɲ la, ka ti'ebid nidib ba wiim buudi buudi wusa. ³⁶ Ka o nye nidib bedego, ka zo ba nimbaanlig. Ka ba wenne pe'es bane ka' konbkemma, ka ba namisid hale ka ka' so' ka o na suɲi baa. ³⁷ Ka o yel o nya'andolib la ye, “Poog la zood zu'eya, amaa tumtumnib la pood. ³⁸ Dinzugo sosim poog la sob ka o tumtumnib poogin la.”

10

*Yesu nya'andolib piinayiṅa la yuda
(Maak 3.13-19; Luuk 6.12-16)*

¹ Ka Yesu buol o nya'andolib piinayiṅa la la'as taaba ka tisi ba paṅ ye ba kad kikiris, ka ma'ae ban'as ne wiim buudi wusa. ² O Tumtum nib piinayiṅa la yuda nwa. Yiiga sob ane Simon, on ka ba buon ye Piita la, ne o pitu Andrew, ne Zebedee biis Jemes, ne Joon, ³ ne Filip ne Bartolomew, ne Tomas, ne Mateo, on a lampodi'es la, ne Jemes, Alfeus biig, ne Todus, ⁴ ne Simon, o ane nidib bane bood ye Jew dim zabi ba tengbaun yolisim zug la yinni, ne Judas Iskariot, one na zam Yesu la.

*Piinayi la na tum si'em la yela
(Maak 6.7-13; Luuk 9.1-6)*

⁵ Piinayi kaṅa nwa ka Yesu da tumi ba ka yeli ba ye, “Da keṅ buudi kan ka'a Jew dim la sa'anee, ka da kpen' Samaria dim teṅinee. ⁶ Amaa kemi Israel dim sa'an bane wenne pe'ebane bodig la. ⁷ Ya ya'a ken, yanam moolim ye, ‘Wina'am so'olim la li'el ne.’ ⁸ Ka ma'ae ban'adnam, ka vu'ug bane kpi, ka maal kukoma ka ba nye laafe, ka kad kikiris. Ya di'edne ka pu yooda, dinzugo tisimi ka da di'e yoode. ⁹ Da zaṅ salima ligidi bee anzurifa ligidi bee koba ya buorisnee. ¹⁰ Da zanl kolug sueren bee banaas ayi bee ta'ada bee duore. Li nar ka one tum tuuma la me di.

¹¹ “Ya ya'a kpen' teṅsi'a yanam iem ninsun yire sig ka kpelim anina n ti paae ya yiib saṅa. ¹² Ya ya'a kpen' yin la, yanam pu'usimi ba. ¹³ Ka ba ya'a di'e ya, yanam ke ka ya sumalisim sigi

ba ni. Amaa ba ya'a zan'asi ya, yanam ke ka ya sumalisim kpelimi ya sa'an. ¹⁴ Ka yikan bee tenkane pu di'e yaa bee kelisidi ya pian'ade yanam kpa'asimi ya noba titan ka yi. ¹⁵ Asida sida ka m yeti ya ye saria kadib daar la, tenkan dim na nye toog n gaad Sodom ne Gomorra nidib."

*Yesu pa'alug namisug la yela
(Maak 13.9-13; Luuk 21.12-17)*

¹⁶ Ka Yesu lem yel ye, "M tumi ya wenne pe'esi na be kunduna soogin. Ala zugo more ya'am wuu wiigi ne, ka a su'uŋa wenne na'adawana ne.

¹⁷ "Gu'usimini ya meŋ ne nidib. Ba na ti gban'e ya more keŋ koto ni, ka bu'u ya ba la'asug doodin. ¹⁸ Mam zug ba na gban'e ya keŋ kpeenmnam ne na'anam tuon. Ka ya na tu'asi mam labasuŋ la tisi ba, ne buudi kane ka' Jew dim la. ¹⁹ Ka ba ya'a more ya na, da ke ka li paki ya, yaname na yel si'ela bee yaname na pian' si'ela. Bozugo Wina'am Siig Suŋ na tisi ya yanam na pian' si'el saŋkan. ²⁰ Pian'abane ka ya ye ya pian'a la, ka'a ya dinne. Li ane ya Ba' Wina'am Siig Suŋ one be ya ni la pian'ad.

²¹ "Ba'abiig na gbi'i o ba'abiig n ke ka ba kuu o. Ka saamnam me na niŋ ala ne ba biis. Ka biis me na gbi'i ba du'adib n ke ka ba kuu ba. ²² Ka nidib bedego na kisigi ya, man yu'ur la zug. Ka one modig ka doli m n ti paae si'el mekama wusa naar saŋa, o na nye faangir. ²³ Ba ya'a namisi ya teŋ si'a, yanam zo toom teŋ. Mam yeti ya ne ye, ya ku nyaŋe naae ya tuuma la Israel teensin ka Ninsaal Biig la nyaan kenaa.

²⁴ “Nya'andol pu gati o tuon soba. Ka samkpan'as me pu gati o zugsoba. ²⁵ Li su'um ka nya'andol wen wuu o tuon sob ne, ka samkpan'as wenne o zugsob ne. Ka ba ya'a tu' yidaan ye o a Beelzebul, ba na tu' yidim la ka li gaadi ala.

Yesu pa'alug one ka ba na zo la yela
(Luuk 12.2-7)

²⁶ “Da zoti nidib dabiem. Si'el kae' ka ba ligili li ka li ku lake. Ka line sua' wusa na nie paalo. ²⁷ Man yeti ya si'el likin nwa, asee ka ya nie li nintanjin. Ka mane nya'am si'el ya toba ni nwa, moolimi li dood zug ka so' wusa wum. ²⁸ Da zoti dabiem ne bane kuud ningbina, ka ku nyaje ke ka siig la kpi laa. Amaa zomi Wina'am one na nyaje sa'am ningbina ne siig wusa bugum tejnin. ²⁹ Ba pu kuosid niimbibisa ayi kobire? Amaa baa yinni ku lu tejnin n kpii, asee ka ya Ba' Wina'am siaki li. ³⁰ Hale zuobid line be ya zutin la, Wina'am mi'i li kal. ³¹ Dinzugo, da zoti dabiem. Ya mor nyood gaad niimbibis bedego.

Yesu pa'alug on siakir ne on ki'isug la yela
(Luuk 12.8-9)

³² “On mekama siak mam nidibin ye o doli man, m me na siak o m Ba' Wina'am tuon arazana ni. ³³ Ka on mekama ki'is mam nidibin ye o ku doli ma, m me na ki'is o m Ba' Wina'am tuon arazana ni.”

Yesu pa'alug sumalisim ne zabir la yela
(Luuk 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ “Da ten'es ye mam kena ye m mor sumalisim dunia ni naa. Ka' alaa. Li ane zabir ka man

more kena. ³⁵ M ken la zug ane ye, 'biribis zab ne ba saamnam, ka bipumis zab ne ba manam, ka bipo'ab me zab ne ba sidib manam. ³⁶ Ka nid bi'emnam na aa o meŋ yidim.'

³⁷ "Ka on mekama noŋ o saam bee o ma gati m, o pu nar ne o na doli ma. Ka one mekama noŋ o biribiŋ bee o bipuŋ gati m, o pu nar ne o na doli ma. ³⁸ Li ane ala men tis on mekama pu nok o dapuudir zee n doli ma. ³⁹ Ka on mekama guri o nyovur, na ko'oŋi li. Amaa one basi o nyovur mam dolim zug, na nyee li.

*Yesu n pa'an line mor nyood la yela
(Maak 9.41)*

⁴⁰ "On mekama di'e ya, o di'ene man. Ka on mekama di'e man, o di'ene one tum man na la. ⁴¹ Ka on mekama di'e Wina'am nodi'es on a Wina'am nodi'es la zug, o na di'e nyood wenne Wina'am nodi'es la ne. Ka on mekama di'e popielim sob, on a popielim sob la zug, o na di'e nyood wenne popielim sob la ne. ⁴² Ka on mekama kulum nok ku'om ma'asig n tisi m nya'andolbibis nwa yinni, on aa m nya'andol la zug, m yeti ya asida ye, o na di'e o nyood."

11

*Yesu pa'alug Joon kibar la yela
(Luuk 7.18-23)*

¹ Ka Yesu n pa'ali o nya'andolib piinayiŋa la naae la, ka o yi zin'ikan keŋ teens bane kpi'e la n moon Wina'am labaar ka pa'an nidib la.

² Ka Joon n da be sarega ni la ka wum Kiristo tuuma labaar, ka tum o nya'andolib Yesu sa'an,

³ ye ba bu'os ye, “Fune a one na kenna la bee ti gur so' nya'anja?”

⁴ Ka Yesu lebis ye, “Kem yeli Joon yanam wum ka nye si'el. ⁵ Zunzoos nyet ka ponda ken ka kukoma nye laafe, ka tobkpidanam wum ka bane kpi vu'ug, ka ba moon labasuŋ n tisid nonjdim. ⁶ Yelsum be ne one pu bi'esid ne mam.”

Yesu pa'alug Joon la yela
(Luuk 7.24-35)

⁷ Ka ban n keŋ la ka Yesu pian'adi pa'an nidib la Joon yela ye, “Bo bun ka ya daa keŋ moogin ye ya gose? Ya daa keŋ ye ya gos mood ban ka sisi'em mi'imi ba la bee? ⁸ Ka bo yela ka ya keŋe? Ya keŋ ye ya nye dau kane ye fusuma la bee? Ten'esimi, bane ye fusuma la be na'anam yaan. ⁹ Ka bo yela ka ya keŋe? Ya keŋ ye ya gos Wina'am nodi'es la bee? M yeti ya ye, eenn, asida. On ka ya keŋ gos la gaad Wina'am nodi'es si'a. ¹⁰ Dau kaŋa a one yela ka li da sob la ye, ‘Gosimi m tumi m tumtum fu tuon na, ka o na maali fu suer nyain.’ ”

¹¹ Ka Yesu yel ye, “So' kae' ka ba du'a o ka o gaad Joon ne. Amaa one a kpaanr Wina'am so'olim ni la gaad Joon.” ¹² Joon labaar moolug saŋa la n ti paae nannanna nwa la, nidib daa mugusidi ba meŋ ye ba paam Wina'am so'olim la kpen'. Ka zigid ye ba keŋ tuone kpen'. ¹³ Wina'am nodi'esidib wusa ne wada kan ka Moses da tis la sobne so'olim la yela hale ka Joon nan kae'. ¹⁴ Ya ya'a bood ye ya baŋi li gbin, Joon ane Elija one na kenna la. ¹⁵ One mor toba, n bood ye o wum, on baŋin li gbin su'uŋa.

16 “Bo ka m na zaŋi n mak ka li wen wuu zumaan kaŋa nidiba? Ba wenne biise zin'i da'ani buoni ba taaba ye, 17 ‘Ti piebid wiis ka ya pu wa'ada, ka kaasid kuur ka ya pu fabin na.’ 18 Ka Joon kena lood noor ka pu nuud daam ka ba yel ye, ‘Kikirise dol o.’ 19 Ka Ninsaal Biig la kena dit ka nuud ka ba yel ye, ‘O ane diis ne danuud, ka o zuanam ane lampodi'esidib ne ninyood.’ Ya'am sob tuuma pa'an ye o mor ya'am.”

*Yesu sa'al teens bane pu niŋ o yadda la
(Luuk 10.13-15)*

20 Ka o zerigi teens bane ka o tum tuumnyalima bedego ka ba pu tiake ba tuumbe'ed la. Ka yel ye, 21 “Korazin dima, yel to'og be ya zug. Besaida dima, yel to'og be za zug men. Bozugo tuumnyalima line tumi ya sa'an nwa ya'a da tumin ne Taya ne Sidon teensin ba naan tiakin ka yee boto fuud ka bug tampeligim line pa'al ye ba tiakeya. 22 Ala zug ka m yeti ya ye, Wina'am saria kadib daar la, li na toe tisi ya n gaad Taya ne Sidon dim. 23 Ne yanam Kapeenum dima, ya bood ye ya du'osi ya meŋ arazana nii? Ya na sig ku'um zin'igin. Tuumnyalima line ka m tum ya sa'an nwa ya'a da tumin Sodom teŋin li naan kpelim been zinkaŋa nwa. 24 Ka m yeti ya ye Wina'am saria kadib daar la, li na toe n tisi ya n gaad Sodom dim.”

*Yesu pa'alug Ba' la ne Biig la yela
(Luuk 10.21-22)*

25 Saŋkan la Yesu yel Wina'am ye, “M Ba' one a arazana ne dunia Zugsoba, m pu'us uf ne fun sua'ad yela nwa ka ya'am dim ne baŋidib ku

banji li gbin la, amaa fu ke ka biis banji li. ²⁶ Eenn m Ba', li ane fu men ya'amboodim." ²⁷ Ka Yesu yel nidib la ye, "M Ba' pun tisi m si'el wusa. So' zi' Biig laa, asee Ba' la. Ka so' me zi' Ba' laa, asee Biig la ne ban ka Biig la bood ye o nie pa'ali ba o Ba' la.

Yesu buol nidib o sa'an ye ba nye vu'usum

²⁸ "Kemi mam sa'an na, yanam ban wusa ze zetebisa genn la, ka mam na tisi ya vu'usum. ²⁹ Zanjimi m yokisin daug la n pa'al ya ningoya zug ka zamis mam sa'an. Ala ka ya na nye vu'usum, bozugo m ane sumbugusum daana. ³⁰ M yokisin daug la fakne ka m ziid la pu tebisa."

12

*Vu'usum Daar ninjir la yela
(Maak 2.23-28; Luuk 6.1-5)*

¹ Sanjan la ka Yesu daa bunji ki poodin Jew dim vu'usum daar, ka o nya'andolib ko'om zabid ka ba gis ki la nweem onbid. ² Ka Farisee dimi n nye la ka ba yel Yesu ye, "Gosima, fu nya'andolib la sa'amidne wada la suer, ban ninjid si'em vu'usum daar la."

³ Ka Yesu lebis ye, "Ya pu karem lin ka David da ninj sanjan ka on ne bane dol o ko'om daa zabid laa? ⁴ O daa kpen' Wina'am pu'usum yin n di bodobodo kan ka ba maal maan tis Wina'am la, line pu nar ye ba di, asee bane a Wina'am maalmaanib la gullim. ⁵ Bee ya pu karem Moses wada gbaunjin la ye Wina'am maalmaan sa'am vu'usum daar wada la, ba maalmaan tuuma ni, ka taal kae'? ⁶ Man yeti ya ne ye so' be kpela n

gat Wina'am pu'usum yir la, ⁷ Ya ya'a banjin sob kaŋa nwa gbin, ye Wina'am bood nimbaanzoor n gaad maana la, ya naan ku yelin ye taal be, bane pu mor taale la zugo. ⁸ Bozugo Ninsaal Biig la, one a vu'usum daar la Zugsob."

*Dau one ka o nu'ug kpi la yela
(Maak 3.1-6; Luuk 6.6-11)*

⁹ Ka Yesu ken kpen'e ba la'as doogin. ¹⁰ Ka dau so' be anina ka o nu'ug kpi. Ka dap be anina n bood ye ba yel ye Yesu tum taal, ka bu'os o ye, "Li dol wada suer ye so' ti'ebim nidib vu'usum daare?"

¹¹ Ka Yesu lebis ye, "Ya so' ya'a more o pe'og ka li lu bumbokin Wina'am vu'usum daar, o ku yiisi o? ¹² Amaa ninsaal mor nyood bedego gaad peog. Dinzugo li dol wada suer ka so' tum line a su'um vu'usum daar."

¹³ Ka Yesu yel dau la ye, "Tienmi fu nu'ug la." Ka o tienn. Ka o nu'ug la nin su'uŋa wuu nu'ug kaŋa la men. ¹⁴ Ka Farisee dim la yi yin ye ba gban'e noor yinni ka ku Yesu.

Wina'am tumtum one ka o gaŋ la yela

¹⁵ Ka Yesu bani li ka toom zin'ig. Ka nidib bedego dol o. Ka o ti'ebi ba wusa. ¹⁶ Ka o yeli ba ye ba da ke ka so' bani li yela. ¹⁷ Ne'eŋa nin ala ye Wina'am nodi'es Azaya da pian' si'el la nin sida ye, Wina'am yel ye,

¹⁸ "Gosim, man tumtum, one ka m gaŋ o ka non o.

O yela ma'edi m suunr bedego.

Ka m na ke ka m Siig Suŋ be o ni,

ka o na mool mam yelsida n tis buudi wusa.

19 O ku mor nonḡban kpi'eunḡ bee tansida.

Ka so' ku wum o kukotita'ar paalo nii.

20 Dibir line ko'og ka pu naae,
o ku ko'ogi li naae.

Ka launḡ kane pu dit su'uḡa,
o ku kpiisi lii.

O na niḡ ala n ti paae sanḡkan ka yelsida na nyanḡ
si'el wusa.

21 Ka buudi wusa na mor ti'ir o yu'urin."

*Yesu ne Beelzebul, one a Sutaana la yela
(Maak 3.20-30; Luuk 11.14-23)*

22 Ka nidib mor nid yinni, one a zunzonḡ, ka lem
a gik, ka kikiris dol o la, n kenn Yesu sa'an na. Ka
o tis o laafe hale ka one a gik la pian'ad ka nyet.

23 Ka li lidig nidib bedego la wusa, ka ba bu'os
ye, "Dau nwa ka'ane na'ab David yaanḡaa?"

24 Ka Farisee dim wum ala, ka yel ye, "Beelze-
bul one a kikiris na'ab la n tis dau kaḡa paḡ ka
o kad kikiris."

25 Ka Yesu banḡ ban ten'esid si'el la, ka yeli
ba ye, "So'olimkan wusa ka weligir be li ni la
na sa'am. Ka tenḡkan wusa bee yikan wusa ka
weligir be, li ku zi'ene. 26 Sutaana ya'a kad

Sutaana, o weligidne o meḡ. Dinzugo o so'olim
na niḡ wala zi'ene? 27 Man ya'a kad kikiris ne
Beelzebul paḡa, ano'on paḡ ka yanam biis na
kad kikirise? Alazug ban na a ya antu'a tu'ad.

28 Amaa li ya'a ane Wina'am Siig Sunḡ paḡ ka
mam kad kikiris la, Wina'am so'olim kenn ya
sa'an na.

29 "So' na niḡ wala kpen' paḡ sob yin n vaae
o la'ad, ya'a ka' ye o denḡi lo paḡ sob la, ka naan
yu'un vaae la'ad la?

³⁰ “One pu be man sa'anee, o zan'asidne man. Ka one pu la'ased ne manee, o widigidne. ³¹ Alazugo m yeti ya ne ye, pian'abe'ed wusa ne tuumbe'edkan wusa ka nidib niŋ la, ba na nye suguru. Amaa one pian'ad Wina'am Siig Suŋ la be'ed wusa, o ku nye suguru. ³² Nidkan wusa pian'ad Ninsaal Biig la pian'abe'ed, on na tun'e nye suguru. Amaa nid kane pian'ad Wina'am Siig Suŋ la be'ed, o ku nye suguru dunia nwa saŋa, bee saŋa kane kenna laa.

Yesu pa'alug tiig ne li wela la yela
(*Luuk 6.43-45*)

³³ “Asee ka tiig a su'um ka li wela me a su'um. Tiig ya'a a tibe'ed li wela me ane welbe'ednam. Tiig wela bigisid lin a tisi'a. ³⁴ Ya ane wiigi biise! Ya na niŋ wala ten'esid be'ed ka pian'ad sida? Line be ya suunrin la, lin ka ya pian'ad. ³⁵ Ninsuŋ yiisidne bunsuma ban ka o sua' o suunrin na. ³⁶ M yeti ya ye, hale pian'a yaalis wusa ka ya pian' la, ba na bu'osi ya ya'as saria kadib daar. ³⁷ Ya meŋi pian'ad si'el nannanna la na yiisi ya. Ka ya meŋi pian'ad si'el nannanna la me na kpen'esi ya yelin.”

Ban n bood ye Yesu maal nyalima la yela
(*Maak 8.11-12; Luuk 11.29-32*)

³⁸ Ka gbaunmi'idib ne Farisee dim yel Yesu ye, “Pa'ana, ti bood ye fu tum tuumnyalima ka ti gos.”

³⁹ Ka o lebisi ba ye, “Yanam bane a tuumbe'ed dim ne bane pu niŋe m yadda bood ye ya nye tuumnyalima. Ya ku nye tuumnyalima asee Wina'am nodi'es Jona tuumnyalima la. ⁴⁰ Wenne

Jona da be zinj tita'ar poogin daba atan', yu'unj ne nintanj la, ala men ka Ninsaal Biig la na be yaugin daba atan' yu'unj ne nintanj. ⁴¹ Nineve dim na ti du'e zi'en saria kadib daar, ka li a kaset be'ed zumaanj kaɗa dim zug. Bozugo ba daa wum ka Jona moon Wina'am labaar la ka ba tiake ba sunya. Amaa so' be kpela gat Jona. ⁴² Ka po'ana'ab one da yi tenj lalle la me na du'e zi'en saria kadib daar, ka li a kaset be'ed zumaanj kaɗa dim zug. Bozugo o daa yine tenj kane lal na ye o wum na'ab Solomon ya'am pian'ad. Amaa so' be kpela gat na'ab Solomon."

Yesu n pa'an kikirig la yela
(Luuk 11.24-26)

⁴³ Ka Yesu ye, "Kikirig ya'a yi nid sa'an o ken ne pipirigin, n ied zin'ig ye o be. Ka o ya'a pu nye lii, ⁴⁴ o na yele o menj ye, 'M na leb ne yikan ka m daa yi ka bas la ni.' Ka o ya'a leb ka nye ka si'el si'el kae', ka li piis nyain zi'e, ⁴⁵ o na yi lem mor kikiris ayopoi bane tuumbe'ed gat o na. Ka ba wusa kpen'e be anina. Ka nid la fara yu'un na gaad yiiga la. Li na niɗe ala n tis zumaanj kaɗa nwa dim."

Yesu ma ne o pitib la yela
(Maak 3.31-35; Luuk 8.19-21)

⁴⁶ Yesu n da nam kpelim pian'ad ne nidib la, ka o ma ne o pitib paae na, ka be kukpenj n bood ye ba pian' ne o. ⁴⁷ Ka nid yinni yel o ye, "Gosima, fu ma ne fu pitib be kukpenj bood ye ba nyee uf."

⁴⁸ Ka Yesu lebis o ye, "Ano'one a m ma? Ka ano'onami a m pitiba?" ⁴⁹ Ka o tiesi o nu'ugo pa'ani o nya'andolib la ka yel ye, "Gosima, bama

nwa a m ma ne m pitib. ⁵⁰ One tum m Ba' one be arazana ni la boodim, one a m pitu ne m taunn ne m ma.”

13

*Kpaad one waal bunbuuda la yela
(Maak 4.1-9; Luuk 8.4-8)*

¹ Ka daakan ya'as ka Yesu yi yin la keɲe zin'in beuɲ gbeug. ² Ka nidib bedego la'as o sa'an na, ka o kpen' aaruɲin, ka nidib be beuɲ gbeug. ³ Ka o yeli ba yela bedego ne siilis n yet ye, “Dau da be n keɲ ye o waal o bunbuuda. ⁴ Ka on waan la, bunbuud sieba lu suer zug. Ka niis kena n di. ⁵ Ka sieba lu zin'ikan ka tan pu zu'e ka a tampiins zut. Ka tani pu zu'e la zug ka li bul to'oto. ⁶ Ka nintanɲi tulug la, ka ba zianki nwiilim, lin ka'a nya'a la zug. ⁷ Ka sieba lu gon'os soogin, ka gon'os la nobugi sianki ba. ⁸ Amaa sieba lu ko'olum zin'ig, ka wel bielim. Sieba wel kobuga. Ka sieba wel piisyuobu. Ka sieba me wel piistan'. ⁹ One mor toba on wum.”

*Lin yela ka Yesu tis siilis la
(Maak 4.10-12; Luuk 8.9-10)*

¹⁰ Ka o nya'andolib kena bu'os o ye, “Bo ka fu pian'ad ne siilis tisidi ba?”

¹¹ Ka o lebisi ba ye, “Yanam di'e Wina'am so'olim yelsua'ada. Amaa ban pu di'ee. ¹² One mor na di'e pa'as ka li a bedego. Ka one pu mor la, hale ba na di'e on mor si'el la. ¹³ Dinzug ka m pian'adi tisidi ba ne siilis, bozugo ba gosidne ka pu nyeti lii, ka me wum ka pu banɲidi li gbin ne.

¹⁴ Sobkan ka Azaya da sob la niɲ sida ba ni ye,

'Ya na wum ka ku banji li gbin ne,
ka na gosid ka ku nyeti lii.

¹⁵ Ba sunya digilimne,
ka ba li' ba toba ka pu wum na,
ka umi ba nini ka pu nyeta.

Li ya'a ka' alaa,
ba na nye ne ba nini,
ka wum ne ba toba,
ka banji li gbin ne ba sunya,
ka tiake lebe m sa'an na ka m ti'ebi ba.' "

¹⁶ Ka Yesu ye, "Amaa yelsum be ya ni, yaname mor nini ka li nyet, ka mor toba ka li wum la.

¹⁷ Yelsida ka m yeti ya ye, Wina'am nodi'esidib ne popielim dim bedego bood hale ye ba nye yaname nye si'el la, ka pu nyee lii, ka bood ye ba wum yaname nye si'el la, ka pu wum."

Yesu pa'al dau kane waal bunbuuda siilin la gbin

(Maak 4.13-20; Luuk 8.11-15)

¹⁸ "Dinzug, kelisimi one waal bunbuuda la siilin la gbin. ¹⁹ So' ya'a wum Wina'am labaar la ka pu banji li gbin ne, o wenne bunbuuda bane lu sueren la. Ka Sutaana one a tumbe'ed daana la kena n yiis line kpen' o suunrin la. ²⁰ Ka bane lu tampiins zug la wenne one wum labaar la ka di'e li aniya niya ne sumalisim. ²¹ Ka line ka'a nya'a la zug, li pu yuuge ka kpi. O ya'a di fara bee namis Wina'am labaar yela o nyorigidne n bas. ²² Ka bane lu gon'os soogin nwa ane bane wum labaar la, ka dunia poten'er daami ba, ka araza'as boob yela siank labaar la ka li pu wele.

²³ Ka bane lu ko'olum zin'ig la ane one wum

labaar la ka banji li gbin. Ka sid welne wela wuu kobuga bee piisyuobu bee piistan'."

Ki ne natis siilin la

²⁴ Ka Yesu lem siilim ba siilin yinni ya'as ye, "Wina'am so'olim wenne dau kane budi o ki poogin. ²⁵ Ka yu'un sob ka nidib be gbeemin ka dataa me zaɗ natis keɗ n budi gendig kiin la. ²⁶ Ka ki la yi na nobugi siak pidigir. Ka natis la me nobug ka ba nye ka li ka' kii.

²⁷ "Ka tumtumnib la kenn yidaan la sa'an na n bu'os o ye, 'Zugsoba, fu daa pu bud kisuma poogin laa? Ka bo ka natis gendig bedego?'

²⁸ "Ka o yel ye, 'Li ane dataa la niɗe li.'

"Ka tumtumnib la bu'osi ye, 'Fu bood ye ti keɗ vonn natis la bee?'

²⁹ "Ka o yeli ba ye, 'Ayei, ya ya'a niɗ ala ya na la'am vonn ne ki. ³⁰ Kel ka li wusa bi'ig n ti paae bunib saɗa, ka m yel m bunib la, ka ba vonn natis la yiiga n bobigi ba n nyu'e bugum. Ka lee bun ki la n su buorin.' "

Bielim line pood la siilin

(Maak 4.30-32; Luuk 13.18-19)

³¹ Ka Yesu yeli ba siilin yinni ya'as ye, "Wina'am so'olim la wenne zensi'a, line yu'ur buon ye mustard bielim, ka dau so' budi o poogin. ³² Bielim la pood gat bielim wusa amaa li ya'a bud li nobugid n gat tituud bane be wusa, ka lieb wenne tiig ne ka niis kena maali ba teed li wila ni."

Dabin siilin la

(Luuk 13.20-21)

³³ Ka o yeli ba siilin yinni ya'as ye, "Wina'am so'olim la wenne dabin ne, ka po'a noki li gendig bodobodo ni, ka li ke ka li nob."

Yesu n da pian'ad ne siilis la yela
(Maak 4.33-34)

³⁴ Ne'eja wusa ka Yesu pian'ad nidib la ne siilis, hale o pu yeli ba pian'asi'a ka li ya'a ka'ane siilija. ³⁵ Ne'eja ane ye li nin sida Wina'am nodi'es la da sob si'el la ye, "M na siilim ne siilis, ka na pa'al yelsua'ada bane sua'ad dunia pin'ilug saja la n ti paae nannanna nwa la."

Yesu pa'al ki ne natis siilin la gbin

³⁶ Ka Yesu bas nidib la ka kpen' yin. Ka o nya'andolib kena yel o ye "Pa'alimi ti poog la natis la gbin ne a si'em."

³⁷ Ka o yeli ba ye, "One waal bunbuud soma la ane Ninsaal Biig la. ³⁸ Ka poog la a dunia, ka bunbuud soma la gbin ane Wina'am so'olim nidib. Ka natis la a Sutaana nidib. ³⁹ Ka dataa one but natisi gendig la, a Sutaana. Ka bunib saja la a dunia naar. Ka bunib la a Wina'am maleknam.

⁴⁰ "Ka ban la'as natis la los bugumin si'em la, ala men ka li na nin dunia naar la. ⁴¹ Ninsaal Biig la na tumi o maleknam ka ba la'as bane pan'asid nidib, ne tuumbe'ed dim wusa bane be Wina'am so'olimin la ⁴² ka yiisi ba lob bugum zin'igin. Ka ba na kum ka ga'adi ba nyina. ⁴³ Ka nidib bane a ninsuma na nie ba Ba' Wina'am so'olimin wenne winig nied si'em la. Dinzugo one mor toba, on wum."

Araza'as bane sua' tejin la siilin

44 Ka Yesu ye, “Wina'am so'olim la wenne araza'as bane sua' tejin. Ka dau so' nye li ka lem lebisi ligili li ya'as. Ka o sunf ma'ae hale ka o kuli kuos on mor si'el wusa lebi n da' poog la.”

Kugvenliŋ kane buon peel la siilin

45 Ka lem ye, “Wina'am so'olim wenne kukpinkpine one ied kugvenla ban ka ba buon peel la, ka li ligidi zu'e hale. 46 Ka on nye peel yinni ka li ligidi zu'e bedego la, o ken kuos on mor si'el wusa lebi da'a li.”

Laun la siilin

47 Ka Yesu ye “Wina'am so'olim la lem wenne laun kane ka ba lob mo'arin ka li gban'e zimi buudi wusa. 48 Ka li pe'el laun la. Ka ba teegi li du'os guur ka gaans bunsuma la n su ba gona ni, ka lob bunbe'ednam la bas. 49 Li me na a ala dunia naar saŋa. Wina'am maleknam na kena n gaans nimbe'ednam la ninsuma soogin, 50 ka lobi ba bas bugum zin'igin, ka ba na kum ka ga'ad nyina.”

Bunsuma bane a bunkuda ne bunpaala la yela

51 Ka Yesu bu'osi ba ye, “Ya baŋ ne'enam gbin ne?”

Ka ba lebis o ye, “Eenn.”

52 Ka o yeli ba ye, “One a gbaunmi'id Wina'am gbaun kudigin la ka yu'un zamis bam Wina'am gbaun paalig la Wina'am so'olim la yela, wenne yidaan one yiisidi o bunsuma bane a bunkuda ne bunpaala ne.”

*Ba n zan'as Yesu o meŋ tejin la yela
(Maak 6.1-6; Luuk 4.16-30)*

⁵³ Ka Yesu n siilim siilis la naae la ka o ⁵⁴ kuli o tenjin ka pa'ali ba, ba la'asug doodin. Ka li lidigi ba, ka ba yel ye, “Ka oja nye ya'am kaɗa ne tuumnyalima nwa yaani? ⁵⁵ O ka'ane dakpi'ed biiga? Ka li ka'ane o ma ka ba buon Meeri laa? Ka li ka'ane o pitib a Jemes ne Josef ne Simon ne Judas laa? ⁵⁶ Ka ka'ane o tanpi nwa zi'e ne ti laa? Ka yaani ka dau kaɗa nye ne'enama?” ⁵⁷ Ka ba zan'as o.

Amaa Yesu yeli ba ye, “Ba na'asid nodi'es zin'ig wusa, asee o meɗ tenjin ne o yidimin ka ba ku na'as oo.”

⁵⁸ Ban pu niɗ o yadda la zug, ka o pu tum tuumnyalima bedego anina.

14

Joon one suud nidib ku'om la ku'um yela (Maak 6.14-29; Luuk 9.7-9)

¹ Saɗkaɗa nwa ka na'ab Herod da wum Yesu labaar, ² ka yeli o samanzin'idib ye, “Oja ane Joon one daa suud nidib ku'om la, vu'ug kumin. Dinzug ka o mor paɗ n tum tuum kaɗa.”

³⁻⁴ O yel ne'eɗa bozugo Joon daa yel Herod ye, “Li pu nar ye fu di fu ba'abiig po'a Herodiase.” Ka Herodias yela ka o gban'e Joon n loo more keɗ kpar sarega ni, ⁵ ka bood ye o kuu o ka gi'ig nidib la bozugo ba ten'es ye o ane Wina'am nodi'es.

⁶ Ka Herod du'am tienr daar di'ema paae ka Herodias po'ayua wa' nidib tuon ka Herod sunf ma'ae hale, ⁷ ka o po yel bipuɗ la ye, “Fun n bood si'el wusa m na tis uf.” ⁸ Ka o ma pa'al o suer ka o yel na'ab Herod ye, “Tisim man Joon zug laa nwa ni nannanna.” ⁹ Ka na'ab la sunf sa'am, ka

amaa on po saam tuon la zug ka o tis noor ye ba tisim bipuŋ la on bood si'el. ¹⁰ Ka tum so' sarega ni ka o fi'ig Joon zug. ¹¹ Ka ba niŋ zug la laan na tis bipuŋ la, ka o zaŋi li tis o ma. ¹² Ka o nya'andolib kena zaŋ o niŋgbina la mum ka keŋ yel Yesu.

*Yesu n diis dap tusa anu la yela
(Maak 6.30-44; Luuk 9.10-17; Joon 6.1-14)*

¹³ Ka Yesu wum labaar la ka kpen' aaruŋin yi tenkan la, n toom zin'i kane ka nidib kae'. Ka nidib bedego n baŋ li la ka ba yi teensin la benn o ne noba. ¹⁴ Ka on yi aaruŋin la na o nye nidib bedego ka ba nimbaanlig mor o ka o ti'eb bane ben'ed la.

¹⁵ Ka zaami ma'ae la ka o nya'andolib la kena ka yel o ye, “Kpela ane moogin, ka saŋa la me toogid, dinzugo basim nidib la ka ba keŋ teensin n da' diibi di.”

¹⁶ Ka Yesu yeli ba ye, “Keli ka ba kpelim ka tisini ba diib ka ba di.”

¹⁷ Ka ba lebis o ye, “Ti more bodobodo gbila anu ne zimi ayi ma'aa.”

¹⁸ Ka Yesu yeli ba ye, “More li na tisi m.” ¹⁹ Ka o yel nidib la ye ba zin'inim mood la zug. Ka o nok bodobodo gbila anu la ne zimi ayi la gosi agol n pu'us Wina'am bareka ka gben'es bodobodo la n tis o nya'andolib la, ka ba tis nidib la. ²⁰ Ka so' mekama dii tig. Ka nya'andolib la vaae line kpelim la, ka li pe'el peed piinayiŋa. ²¹ Ka bane di diib la kal da a wuu dap tusanu hale ka po'ab ne biis kal pu pa'ase.

*Yesu n ken ku'om zug la yela
(Maak 6.45-52; Joon 6.15-21)*

²² Ka Yesu ke ka o nya'andolib kpen' aaruṅin la gaad tuoni lo'oṅ beuṅ la gbeug sa, ka on kpelim ye o ke'es nidib la, ka ba kul. ²³ Ka on ke'esi ba naae la, ka du zuer zug ye o sos Wina'am. Ka zaam ti ma'ae ka o kon'o kon' be anina. ²⁴ Aaruṅ la daa bene beuṅ la teṅsuk, ka ku'opila nwe'edi li, ka sisi'em tu'usidi li.

²⁵ Ka bekenkeung asubaa ka Yesu kenne ku'om zug n wa'ae o nya'andolib sa'an. ²⁶ Ka ban nye ka o ken ku'om zug la dabiem kpen'e ba hale. Ka ba yet ne dabiem ye, "Lina ane silinsiug."

²⁷ Ka Yesu kpen kpemisi ba ye, "Kpe'enjimi ya sunya ka li ane man. Da zoti dabiem."

²⁸ Ka Piita yel ye, "Zugsoba, li ya'a sid ane fun, tisimi m noor ka m tu'us uf ku'omin la."

²⁹ Ka o yel ye, "Kem na." Ka Piita yi aaruṅin la ken ku'om la zug tu'usid Yesu. ³⁰ Ka on nye sisi'em la da'ad la, ka dabiem kpen' o, ka o pin'ili sim ka tansid ye, "Zugsoba faanmi m bas."

³¹ Ka Yesu tieli gban' o nu'ug to'oto ka yel o ye, "Dau kane yadda niṅir pu zu'e la, bo ka fu bi'esida?"

³² Ka ba kpen' aaruṅin la ka sisi'em la gu'e.

³³ Ka o nya'andolib la na'as o n yet ye, "Asida oṅa a Wina'am Biig la."

*Yesu n ti'eb ban'adnam la yela
(Maak 6.53-56)*

³⁴ Ka ba lo'oṅ beuṅ la n kenn Gennesaret teṅin na. ³⁵ Ka nidib la nye Yesu ka baṅ o la, ka tum buol teṅbane kpi'e anina nidib, bane ben'ed

wusa, ka ba more ba kenn o sa'an na, ³⁶ ka sos o ye o kudim kel ka ban'adnam la si'isi o fuug noor. Ka nidib bane wusa daa si'isi li la, nye laafe.

15

Jew dim yaanam pa'ala la yela
(Maak 7.1-13)

¹ Ka Farisee dim sieba ne gbaunmi'idib la yi Jerusalem n kena bu'os Yesu ye, ² “Bo ke ka fu nya'andolib la zan'as ti yaanam malima la? Ba pu piesidi ba nu'us su'uŋa ka nan dita.”

³ Ka o lebisi bu'osi ba ye, “Bo ke ka ya zan'as Wina'am noyelug la ka doli ya meŋ malima?

⁴ Wina'am noyelug la ye, ‘Na'asimi fu ba' ne fu ma.’ Ka lem yel ye, ‘Nid ya'a po'ogi o ba' bee

o ma, o su'um ye ba kuu o.’ ⁵ Amaa yanam lee pa'an ye, so' ya'a mor si'el ka na suŋ o ba' bee o

ma, ka yele ba ye bun la ane Wina'am din, li pu mugus ye o noki li n tis o ba' laa. ⁶ Lina ke ka ya

zan'as Wina'am noyelug ka doli ya meŋ malima. ⁷ Yanam zam dima, Azaya da mor sida on da di'e

Wina'am noyelug tisi ya ka li yel ye,

⁸ ‘Nimbama nwa na'asid mam Wina'am ne ba pian'ad,

amaa ba sunya lalli mam hale.

⁹ Ka ba na'asi la ane zaalim tis mam,

bozugo ba pa'an ne ninsaalib noyelug

wenne li ane mam Wina'am pa'alug ne.’ ”

Bun line ket ka nidib a dian'ad la yela
(Maak 7.14-23)

¹⁰ Ka Yesu buol nidib ka yeli ba ye, “Kelisimi ka banji li gbin. ¹¹ Ka'a line kpen'ed ninsaal noorin

la ket ka o a dian'ade, amaa line yit ninsaal noorin la ket ka o a dian'ad daan."

¹² Ka o nya'andolib la bu'os o ye, "Fu mi' ye Farisee dim la sunya peligne ne fun yel si'em laa?"

¹³ Ka Yesu lebis ye, "Bunbutir mekama wusa ka m Ba' one be arazana ni la pu bud la, ba na voonn li bas. ¹⁴ Keli ba sa. Ba wenne zunzoŋ naani ve'ed zunzoŋ ne. Ka zunzoŋ ya'a ti ve'ed zunzoŋ asee ka ba wusa lu bumbokin."

¹⁵ Ka Piita yel o ye, "Pa'alimi ti siilin kaŋa gbin a si'em."

¹⁶ Ka o bu'osi ba ye, "Yanam pu tun'e baŋida?
¹⁷ Ya pu baŋ ye line ka so' dit la sigidne poorin ka lem yit o ningbina nii? ¹⁸ Amaa line yit ninsaal noorin la yit ne o suunrin ka ne'eŋa ket ka o a dian'ad daan. ¹⁹ Ka poten'er be'ed yitne suunrin na. Line ket ka o a ninkuud, ka sa'amid po'ab, ka tum dian'ad tuuma, ka faand nidib, ka ma'ad dama'am, ne yu'ur sa'aŋ. ²⁰ Ne'eŋa a dian'ad nidibin ka ka'ane a dit ka pu pied nu'usi a dian'ade."

*Po'a niŋ Yesu yadda si'em la yela
(Maak 7.24-30)*

²¹ Ka Yesu toomi anina n keŋ teens bane kpi'e Taya ne Sidon la. ²² Ka Keinan dim po'a yi teŋ ban na n kenn o sa'an na sos o ye, "David yaaŋa, zomi m nimbaanlig, ka m po'ayu'a ka kikirig dol o ka li namisid o hale."

²³ Ka Yesu sin. Ka o nya'andolib la sos o ye, "Kadim po'a la ka o keŋ sa; ka o maan tukpeedug."

²⁴ Ka o yeli ba ye, “Wina'am tum man ne Israel dim sa'an gullim, bane wenne konbid bane bodig la.”

²⁵ Ka po'a la kena igin o tuon ka yel ye, “Zugsoba sunjimi m.”

²⁶ Ka o lebis ye, “Li pu nar ye so' zan biis diibi lobi tis baase.”

²⁷ Ka po'a la lebis ye, “Zugsoba, li a sida. Ka baa daan ya'a dit ka dizora lut tenjin, baas la na pi'isi li.”

²⁸ Ka o lebis ye, “Po'aa, fu mor yadda ninjir bedego. Ka fun bood si'el la, li na a ala n tis uf.” Ka anina yim ka o po'ayu'a la nye laafe.

²⁹ Ka Yesu yi anina den'ed Galilee beun la noorin, ka ken du zuer zug zin'in anina. ³⁰ Ka nidib bedego kenn o sa'an na, n mor wabis, ne zunzoos, ne ponda, ne gigis, ne wiim sieba bedego kena digili ba o tuon. Ka o ti'ebi ba. ³¹ Ka li lidig nidib la, ban nye ka gigis pian'ad, ka ponda tiake a su'unja, ka wabis ken, ka zunzoos nyet, ka ba na'asid Wina'am on ka Israel dim pu'usid la.

*Yesu n diis dap tusa anaasi la yela
(Maak 8.1-10)*

³² Ka Yesu buol o nya'andolib la, ka yele ba ye, “M zot nidib nwa nimbaanlig bozugo li paae daba atan' ka ba be m sa'an ka me pu mor diib na dii. Ka m pu bood ye m basi ba ka ba kul ne ko'om. Li ya'a ka' ala ba na ti vip sueren.”

³³ Ka o nya'andolib la bu'os o ye, “Ka ti ye ti nye diib yaani moogin nwa diis nidib bedego bama nwa?”

³⁴ Ka Yesu bu'osi ba ye, “Ya mor bodobodo gbila ala?”

Ka ba lebis ye, “Ayopoi ne zimbibis bi'ela.”

³⁵ Ka Yesu yel nidib la ye ba zin'inim tenjin.

³⁶ Ka o zaŋ bodobodo gbila ayopoi la ne zimi la, ka pu'us Wina'am, ka gben'es diib la n tis o nya'andolib la. Ka ba zaŋi pudug tis nidib la.

³⁷ Ka ba wusa dii tig. Ka ba vaae dikane kpelim la la'as ka li pe'el peed ayopoi. ³⁸ Ka bane di diib la kal a tusa anaasi, hale ka po'ab ne biis kal pu pa'ase. ³⁹ Ka o bas nidib la, ka kpen' aaruŋin keŋ Magadan tenjin.

16

*Ba n bood ye Yesu maal bunnyalima la yela
(Maak 8.11-13; Luuk 12.54-56)*

¹ Ka Farisee dim ne Sadusii dim sieba kenn Yesu sa'an na n bood ye ba bend o, ka yet o ye o maal bunnyalima line sid yi arazana ni.

² Ka Yesu lebis ye, “Winig ya'a kpen'ed ya yet ye zin'ig la a nyain bozugo sanɓbana la a zen'ug la zug. ³ Ka bekeeung ka ya yet ye saa na ni, bozugo sanɓbana la a zen'ug ka sobug la zug. Ya tun'e pa'al sanɓbana la a si'em, amaa ya ku nyaŋe baŋ zabina line pa'an saŋa la a si'em.

⁴ Zumaan kaŋa nidib bane a nimbe'ednam ne dian'ad tuuma dim ka pu dol Wina'am suer la, bood tuumnyalima amaa ba ku nyee asee Jona tuumnyalima zabin la.” Ka o basi ba ka toom.

*Farisee dim ne Sadusii dim dabin la yela
(Maak 8.14-21)*

⁵ Ka nya'andolib la lo'onj beunj gbeug la sa, ka tam bodobodo morem. ⁶ Ka Yesu yeli ba ye, "Gu'usimi ya meñ ne Farisee dim ne Sadusii dim dabin la yela."

⁷ Ka nya'andolib la pian'ad ne taaba ye, "Tiname pu mor bodobodo na la zug ka o yel ala."

⁸ Ka Yesu banj li ka bu'osi ba ye, "Yanam bane yadda ninjir pood nwa, bo ka ya pian'ad yaname pu mor bodobodo la yela? Ya nam pu banj li gbin nee? ⁹ Ya pu tenr bodobodo gbila anu la ka dap tusa anu daa di laa? Ka ya daa vaae dikane daa kpelim la n pe'el peeda ala? ¹⁰ Bee bodobodo gbila ayopoi la ne dap tusa anaasi la? Peeda ala ka ya daa vaae dikane daa kpelim la? ¹¹ Ka bo ka ya pu banj ye m pu pian'adi ya bodobodo yela? Gu'usimi yanam ne Farisee ne Sadusii dim dabin la yela." ¹² Ka ba naam banj ye o pu yeli bane ye ba gu'usimi ba meñ ne dabin kane gendig bodobodo ni laa, amaa Farisee dim ne Sadusii dim pa'ala la.

*Piita n yel Yesu a so' la yela
(Maak 8.27-30; Luuk 9.18-21)*

¹³ Ka Yesu paae Sizerea Filipi tenjin ka bu'os o nya'andolib la ye, "Nidib yet ye man one a Ninsaal Biig la a ano'one?"

¹⁴ Ka ba lebis n yel ye, "Sieba ye, fu ane Joon, one da suud nidib ku'om la. Ka sieba ye Elija. Ka sieba ye, Jeremia, bee one a Wina'am nodi'es so'."

¹⁵ Ka o lebis n bu'osi ba ye, "Ka yanam on yet ye man a ano'one?"

16 Ka Simon Piita lebis n yel o ye, “Fu ane Kiristo, Wina'am one voe la Biig.”

17 Ka Yesu lebis n yel o ye, “Simon, Joon biig, yelsum be fu zug, bozugo li ka' ninsaal pa'al fu nwaa, amaa li ane m Ba' one be arazana ni la.

18 M yet uf ye, fu ane Piita. Ka tampiing kaŋa ka m na zi'el m yadda dim la'asug. Ka ku'um ku mor paŋ ne baa. 19 M na tis uf arazana so'olim saafibiis. Bun lin wusa ka fu na lo dunia nwa zug la, lin me na lo arazana ni. Ka bun lin wusa ka fu na idig dunia nwa zug la, lin me na idig arazana ni.” 20 Ka Yesu sa'al o nya'andolib la ye, ba da yel so' ye, one a Kiristo laa.

*Yesu n pa'al o ku'um la yela
(Maak 8.31-9.1; Luuk 9.22-27)*

21 Saŋkan la ka Yesu pin'il n pa'an o nya'andolib la ye, “Li a tilas ye m ken Jerusalem n paam namisug bedego tenjin kpeen-mnam ne Wina'am maalmaan kpeenmnam ne gbaunmi'idib sa'an. Ka ba na ku m. Ka daba atan' daar ka m na vu'ug kumin.”

22 Ka Piita buol o n yi kpen n pin'il n sa'an o ye, “Wina'am na yiis uf yelkaŋa ni, ka li da nin uf alaa.”

23 Ka Yesu fendig n yel Piita ye, “Lem m nya'an, Sutaana nwa. Fu giŋid man ne. Fu ten'esug ane ninsaal poten'er ka ka' Wina'am din ne.”

24 Ka Yesu yel o nya'andolib la ye, “Nid ya'a bood ye o dol man, asee ka o zan'as o meŋ boodim ka zaŋ o ku'um dapuudir n dol man.

25 On wusa bood ye o sua' o nyovur la, o nyovur la na bodig. Amaa on wusa n bas o nyovur man

zug la, o na nye o nyovur. ²⁶ Nid ya'a nye dunia nwa la'ad wusa, ka o meŋ nyovur la bodig, o nyood a bo? Bozugo si'el kae' dunia ni ka nid na zaŋ n tiak o nyovure. ²⁷ Ninsaal Biig la na ti kena ne o Ba' na'am line nyeen pil pil ne o maleknam, ka saŋkan la o na tis so' kam wusa yood line zemisi ba tuuma. ²⁸ Yelmeŋir ka m yeli ya ye, ninsieba zi'e kpela ka ku kpai, ka na nye Ninsaal Biig la n kenna ne o na'am."

17

*Yesu n tiak o meŋ la yela
(Maak 9.2-13; Luuk 9.28-36)*

¹ Ka daba ayuobu nya'an la, ka Yesu zaŋ Piita ne Jemes ne Jemes ba'abiig Joon n du zuetita'ar zug. Ka ban gullim be anina. ² Ka o tiak ba tuon. Ka o nindaa niene nyain wuu nintaŋ ne. Ka o fuud pelig hale. ³ Ka ba nye Moses ne Elija, ka ba kena n sonsid ne Yesu.

⁴ Ka Piita yel Yesu ye, "M Zugsoba, li a su'um ye ti be kpela. Fu ya'a siak, m na ti' suga atan' n tis fun yinni, Moses yinni, Elija me yinni."

⁵ Ka on nam kpelim pian'ad la, ka saŋgbaun line nie nyain kena n ligili ba. Ka kukor yi saŋgbaun la ni n yel ye, "Ona ane m binonir, one paae m ya'am bedego. Kelisimi ne o pian'ad."

⁶ Ka o nya'andolib la n wum la, ka ba vabin teŋin ne dabietita'ar. ⁷ Ka Yesu li'el n si'isi ba n yel ye, "Duomi, ka da zot dabiem." ⁸ Ka ba godig ba zut n gos, ka pu lem nye nidaa, asee Yesu gullim.

⁹ Ka ban sigid zuer zug la na, Yesu sa'ali ba ye, “Mit ka ya yel nid bun kan ka ya nye la, hale ka Ninsaal Biig la ti vu'ug ka bas ku'um.”

¹⁰ Ka o nya'andolib la bu'os o ye, “Wala ka gbaunmi'idib yel ye, Elija na deni kena?”

¹¹ Ka o lebis yeli ba ye, “Li ane amena ye Elija na deni kena, ka lebis si'el wusa li zin'igin.

¹² Amaa man yeti ya ne ye, Elija pun kena sa, ka ba pu ban on a so', ka niŋ o ban bood si'em la. Ala men ka Ninsaal Biig la na nye namisugi ba nu'usin.” ¹³ Ka o nya'andolib la yu'unŋ ban ye o yeti ba ne Joon one suud nidib ku'om la yela.

*Yesu n ti'eb kpisiŋkpi'ir daan la yela
(Maak 9.14-29; Luuk 9.37-43a)*

¹⁴ Ka ban paae nidib bedego la sa'an la ka dau so' kena igin Yesu tuon, ¹⁵ ka yel ye, “M Zugsoba, zomi m biig nimbaanlig ka o lutne kpisiŋkpi'ir ka li namisid o hale. Ka li ya'a yiti due o, o lutne bugumin bee ku'omin. ¹⁶ Dinzug ka m mor o na amaa fu nya'andolib la pu nyaŋe ti'eb oo.”

¹⁷ Ka Yesu lebisi ba ye, “Zumaan kaŋa nidib bane kae' yadda ka me ka'a yelmenjir dim la. Saŋa wala ka ya bood ye m be ne ya? Saŋa wala ka ya bood ye m gbenn ne ya?” Ka o yel dau la ye, “Mor biig la na.” ¹⁸ Ka Yesu kad kikirig la biig la ni, ka anina yim ka biig la nye laafe.

¹⁹ Ka nya'andolib la keŋ Yesu sa'an baanlim na bu'os o ye, “Bo niŋ ka ti pu nyaŋe kad kikirig la yiise?”

²⁰ Ka o lebisi ba ye, “Ya yadda pu zu'e la zug. Li a sida ka m yeti ya ye ya ya'a niŋ Wina'am yadda hale ka li kudim pood bi'ela nwa wenne

so'od biili ne, ya na tun'e yel zuer kaŋa ye, 'Toom keŋ zin'isi'a sa,' ka li na niŋ ala. Ka si'el kae' ka ya ku nyaŋe maali. ²¹ Asee Wina'am sosug ne noloor ka ya na tun'e kad ne'enam buudi."

*Yesu lem pian'a o ku'um la yela
(Maak 9.30-32; Luuk 9.43-45)*

²² Ka nya'andolib la la'as taaba n kenn Galilee na, ka Yesu yeli ba ye, "Ba na ti gban'e Ninsaal Biig la n niŋ o nidib nu'usin ²³ ka ba ku o, ka daba atan' daar o na ti vu'ug ka bas ku'um." Ka ba sunya sa'am bedego.

²⁴ Ka Yesu ne o nya'andolib la paae Kapeenum teŋin, ka Wina'am pu'usum yir lampodi'esidib bu'os Piita ye, "Ya pa'an la yood pu'usum yir lampo bee?"

²⁵ Ka o lebis ye, "O yood walla." Ka Piita n kul yin la Yesu deŋin pian' o ye, "Simon, fu ten'esid ye bo? Ano'on sa'an ka dunia nwa na'anam di'esid ba lampo? Teŋin dimin bee bane a saam la ni?"

²⁶ Ka Piita ye, "Saam la ni." Ka Yesu yel o ye, "Ala teŋin dim la ba'a kae'. ²⁷ Tiname pu bood ye ti ziemi ba la zug, kem los gu'a beuŋin la ka fun gban'e zinj si'a yiiga la, fun ya'ami o noor ka fu na nye anzurifa la'af line ka fu na yo man ne fu yela."

18

*Nya'andolib la n bu'os one a kpeenm Wina'am
so'olimin la yela
(Maak 9.33-37; Luuk 9.46-48)*

¹ Sanƙan la, nya'andolib la da kenn Yesu sa'an na, yet ye, “Ano'one a kpeenm Wina'am so'olimin la?”

² Ka Yesu buol biigi zi'eli ba soogin na, ³ ka yeli ba ye, “Asida ka m yeti ya ye, ya ya'a pu tiake ya sunya a wuu biis ne, ya ku kpen' Wina'am so'olimin naa. ⁴ Ka one wusa siedi o men wenne biig ne, o na a kpeenm Wina'am so'olimin la.

⁵ “Ka one di'e bibil ka o wenne oja, man yu'ur zug, o di'e man.”

Yesu pa'alug pan'asug la yela

(Maak 9.42-48; Luuk 17.1-2)

⁶ “One ke ka bibibis bama yinni bane ninji m yadda la tum tuumbe'ed, li aan su'um o sa'an ka ba deŋim nokin neertita'ar n lo kolo o niŋgoonr ka losin o mo'ar zuluŋin ka ku'om dii o.”

⁷ Ka ye, “Dunia dima, ya na namis, yaname pan'as nidib ka ba tum tuumbe'ed la zug. Asee ka pan'asug be, amaa namisug na be n tis one ket ka pan'asug be la.

⁸ “Fu nu'ug bee fu nobir ya'a ket ka fu tum tuumbe'ed, fun fi'igime li bas. Li a su'um ne fun na nye nyovur ka nu'ug bee nobir ko'og, n gaad fun na mor nu'us ne noba wusa ka kpen' bugum kane pu kpiisida. ⁹ Fu nif ya'a ket ka fu tum tuumbe'ed, fun likimi li bas. Li a su'um ne fun na nye nyovur ka nif kae' n gaad fun na mor nini ayi ka ba lob uf bas bugum teŋ.”

Pe'og kane bodig la siliŋ

(Luuk 15.3-7)

¹⁰ Ka Yesu yel ye, “Baŋimi ka da po'ogi bibama yinnii. M yeti ya ye ba maleknam bane be

arazana ni la be m Ba' tuon saɲa mekama.
¹¹ (Ninsaal Biig la ken na la, ane ye o faaene bane bodig la.)”

¹² “Ya ten'esid bo? Ka so' naan more pe'es kobuga ka yinni bodige, o ku bas piiswai ne awai la zuer zugin ka ba onbid, ka o kej ia yinni laa?

¹³ Ka o ya'a nye li, o sunf na ma'ae ne yinni la gaad piiswai ne awai bane pu bodig laa. ¹⁴ Li ane ala n tis m Ba' one be arazana ni la. O pu bood ye biis la yinni bodige.

*Yesu pa'alug ba'abiig one tum taal la yela
 (Luuk 17.3)*

¹⁵ “Fu ba'abiig one a yadda niɲid ya'a tum uf taal, kem yel o taali a si'em, fu ne on ma'aa. Ka o ya'a siaki fu noor o kpelim ane fu ba'abiig.

¹⁶ Amaa o ya'a zan'as fu noor, fun dol nid yinni bee ayi pa'asi fu zug n keje o sa'an. Ka nidib ayi bee atan' na di kaset yel la maalug zug. ¹⁷ Ka o ya'a pu siaki ba, fun yelimi li Wina'am nidib la'asugin. Ka o ya'a pu siak Wina'am nidib la sooginee, yanam basimin o wenne one pu dol Wina'am bee lampodi'es.

¹⁸ “Li ane asida ka m yeti ya ye, lin ka ya lo dunia nwa ni la Wina'am me na lo. Ka lin ka ya idig la Wina'am me na idig.

¹⁹ “M yeti ya ya'as ye nidib ayi ya'a naal noor ka sos m Ba' Wina'am si'el, o na maali li tisi ba. ²⁰ Ka nidib ayi bee atan' ya'a la'as man yu'ur zug, m na be ne ba.”

Tumtum one pu dit suguru la yela

²¹ Ka Piita kena n bu'os Yesu ye, “M Zugsoba, m ba'abiig na tum tuumbe'ed n po'ogi m, noor ala ka m na tis o suguru? Noor ayopoi bee?”

²² Ka Yesu yel o ye, “M pu yel ye noor ayopoi ma'anee. Amaa m ye hale noor piisyopoi bu yopoi.

²³ “Dinzugo arazana so'olim wenne na'ab so' one bood ye o gelig o sama ne o tumtumnib. ²⁴ Ka one pin'il geligir la, ba mor nid yinni na, one di o sam ligidi yon tusa piiga. ²⁵ Ka on ku nyan n yo laa, o zugsob tis noor ye ba kuosim o ne o po'a ne o biis ne o la'ad wusa n yo o sam la.

²⁶ “Ka o vabin o zugsob tuon n sos o ye, o dim o suguru, ka o na yo sam la wusa. ²⁷ Ka o zugsob la zo o nimbaanlig, ka bas sam la, ka ke ka o kenj.”

²⁸ “Amaa tumtumkan n yi la, o tu'us o tumtum tiraan kane di o sam anzurifa ligidi kobug (li pu paae yolug yinnii,) ka gban' o n siank o kukor, ka yel o ye, ‘Yoom m sam la n tisi m.’

²⁹ “Ka o tumtum tiraan la vanbin o tuon n sos o ye, ‘Dim suguru, ka m na yo fu sam la.’

³⁰ “Ka o zan'as, ka zanj o kpen'es sarega ni ye, asee o yo o sam la. ³¹ Ka o tumtum taaba la nye ala la, ka ba sunya sa'am hale. Ka ba kenji ba zugsob sa'an n tu'as o line niñ la wusa.

³² “Ka o zugsob buol o n yel ye, ‘Tumtumbe'ed daana nwa, sam kan wusa ka fu di la, m kee li bas, fun sosim la zug. ³³ Li me pu su'um ye fun zo fu tiraan nimbaanlig, wuu man zo fun nimbaanlig si'em laa?’ ³⁴ Ka o zugsob la suunr pelig hale. Ka o ke ka ba zanj o n kpen'es sarega ni ye ba namis o ka yel ye, asee o yo sam la wusa.

³⁵ “Ala men ka m Ba' one be arazana ni la na ninj ne ya, ya ya'a pu tisi ya ba'abiis suguru ne ya sunya wusa.”

19

*Yesu pa'alug po'a lebisug la yela
(Maak 10.1-12; Luuk 16.18)*

¹ Ka Yesu n pian' naae la, o yi Galilee n kpen' Juuda zin'isi'a line be Joodan mo'ar nya'anj. ² Ka nidib bedego dol o ka o ma'ae ban'adnam la wusa ban'as anina.

³ Ka Farisee dim kenn o sa'an na ye ba kpansi o pian'adi gos, ka bu'os ye, “Ti wada puugine, suer be ye dau lebisi o po'a, yelsi'a yelaa?”

⁴ Ka Yesu lebis ye, “Ya pu karem Wina'am gbaunj laa? Pin'ilugin la Wina'am maal dau ne po'a, ⁵ ka yel ye ne'eja yela ka dau basi o ba' ne o ma, ka on ne o po'a babayi la ta'al taaba a yinni. ⁶ Ka ba lej ka' babayi ya'ase. Amaa ba yu'un liebne yinni. Ban ka Wina'am ta'al taaba la, so' da weligi baa.”

⁷ Ka Farisee dim la bu'os o ye, “Ka wala ka Moses da sobi tis noor ye dau tun'e tis o po'a lebisug gbaunj ka kad o?”

⁸ Ka Yesu lebis ye, “Ya sukpi'eunj la zug, ka Moses da tis noor ye ya tun'e lebisi ya po'ab. Amaa pin'ilugin sa la li da ka' alaa. ⁹ Ka m yeti ya ye, so' ya'a lebis o po'a ka li ka' dian'ad tuma yela, o ya'a toom di po'a ya'as, on sob tum ne po'a sa'unj.”

¹⁰ Ka o nya'andolib la yel o ye, “Dau ne o po'a yela ya'a ane ala, li pu su'um ka dap di po'aba.”

¹¹ Ka o yeli ba ye, “Li ka' nidib wusa na nyaŋe di'e pian' kaŋaa, asee bane ka Wina'am tisi ba la. ¹² Ba du'a dap sieba ka ba daulim kae'. Ka nidib me fua dap sieba. Ka Wina'am yela sieba pu dit po'aba wenne ba fua ba meŋ ne. Ka one na nyaŋe di'e yelkaŋa, on di'em.”

*Yesu n pu'us Wina'am n tis bibibis la yela
(Maak 10.13-16; Luuk 18.15-17)*

¹³ Ka ba mor biis kenn Yesu sa'an na ye o nok nu'ug n pa'al ba zutin ka pu'us Wina'am tisi ba. Ka o nya'andolib la kad nidib la.

¹⁴ Ka Yesu yel ye, “Kel ka biis la kena ka da kadi baa. Wina'am so'olim ane bamanam taaba din.” ¹⁵ Ka noke o nu'ug pa'ali ba zutin ka keŋ.

*Dasan one a arazak daan la yela
(Maak 10.17-31; Luuk 18.18-30)*

¹⁶ Daar yinni ka dau kenn Yesu sa'an na, ka bu'os o ye, “Pa'ana, m na tum tuumsuŋ bo ka nye nyovur dine ka' naare?”

¹⁷ Ka o lebis o ye, “Bo ka fu bu'osidi m one a su'um yela? Yinni ma'aa be, one a su'um. Fu ya'a bood ye fu nye nyovur, fun tumi o noyelug la yet si'em la.”

¹⁸ Ka o bu'os ye, “Nooryelug bane sa'ane?”

Ka Yesu lebis yel o ye, “Da ku nida, da sa'am po'a, da zuu, da dit ziri kaseta, ¹⁹ na'asimi fu ba' ne fu ma ka noŋi fu tiraan wuu fu meŋ.”

²⁰ Ka dasan la yel o ye, “Ne'enam wusa man niŋiya, ka bo lem kpelim?”

²¹ Ka Yesu lebis o ye, “Fu ya'a bood ye fu zemis fun kem kuos fun mor si'el wusa tis noŋ dim. Ala

ka fu na nye kpan'am arazana ni. Ka kena dol man."

²² Ka on wum ne'eja la ka o kenj ne susa'anj, bozugo o da ane kpan'a.

²³ Ka Yesu yel o nya'andolib la ye, "Asida ka m yeti ya ye, li na toe tis arazak daan ne on na kpen' Wina'am so'olim la ni. ²⁴ M yeti ya ya'as ye, li na a na'ana ye yugum kpen' kparipiim voonrin n gat arazak daan na kpen' Wina'am so'olim la ni."

²⁵ Ka o nya'andolib la n wum ne'e la ka li paki ba hale. Ka ba yet ye, "Ano'on yu'un na nye faangire."

²⁶ Ka Yesu gosi ba ka yel ye, "Yel kane toe tis ninsaal la, li pu toe tis Wina'am."

²⁷ Ka Piita lebis o ye, "Ti bas si'el wusa ka dol uf. Ka ti na nye bo?"

²⁸ Ka Yesu yeli ba ye, "Asida ka m yeti ya ye, dunia paal la ni, ka Ninsaal Biig ya'a zin'ini o na'am gbaun venlij la zug la, yanam bane doli m la me na zin'in na'am gbana piinayiija la zug, ka kad Israel buudi piinayiija la saria. ²⁹ Ka bane wusa basi ba ya, bee ba bieya, bee ba pitib, bee ba tanp, bee ba ba'anam, bee ba manam, bee ba biis, bee ba pood, mam yu'ur zug, ba na di'e ban bas si'el la, noor kobuga, ka lem nye nyovur line ka' naare. ³⁰ Ka bedego bane a tuon dim la na leb nya'anj, ka bane be nya'anj la na be tuon."

20

Tumtumrib bane be poogin la yela

¹ Ka Yesu yel ye, "Wina'am so'olim wenne yidaan, one yi bekeeung n kenj nok tumtumrib

ye ba tum o poogin. ² Ka ba siak ye o yo ba anzurifa la'af daar yinni poogin. Ka o tumi ba o poogin la.

³ “Ka nintan ziankir saɲa, ka o yi ka nye ninsieba ka ba zi'e da'an, ka pu tumma. ⁴ Ka o yeli ba ye, ‘Yanam me kemi m poogin la tum. Ka m na yo ya line nar.’ Ka ba due keɲ poogin la. ⁵ Ka nintan tisoos ne nintan gbeligir ka o yi lem niɲ ala ya'as. ⁶ Ka zaam noor ka o lem nye ninsieba ka ba zi'e. Ka o bu'osi ba ye, ‘Bozugo ka ya zi'e beugin sa, ka pu tum si'ela?’

⁷ “Ka ba lebis ye, ‘So' pu noki ti tuuma la zug.’ Ka o yeli ba ye, ‘Yanam me kemi m poogin la tum.’

⁸ “Ka winlir saɲa paae ka poogdaan yel o tumtumnb kpeenm ye, ‘Buolim tumtumnb la na, ka yo ba. Pin'ilim yo bane yuolim kena la n ti paae bane deɲ na la.’

⁹ “Ka bane keɲ zaam noor la wusa di'e anzurifa la'af yinni yinni. ¹⁰ Ka bane deɲi kena la mor potenda ye ba na di'e gaad bane yuolim kena la. Ka ba wusa di'e anzurifa la'af yinni yinni wenne bane yuolim kena di'e si'em la. ¹¹ Ka ban di'e la, ka nyon ne yidaan la, ¹² ka yet ye, ‘Bane yuolim la tum ne saɲa bi'ela nwa. Amaa fu ke ka ba di'e azinzema ne tinam bane tum hale beugin sa n namis ne nintan tuulug.’

¹³ “Ka o lebisi yel ba nid yinni ye, ‘M zua, m pu tum uf taale. Fu pa'a pu siak ye fu na di'e anzurifa la'af yinnii? ¹⁴ Nokimi fu yood n keɲ. Li ane man boodim ye o yo bane yuolim la azinzema ne fun. ¹⁵ Li pu nar ye m zaɲi m la'ad

nin lin ka m booda? Bee m tuumsoma la ka fu nen naa?

¹⁶ “ ‘Dinzugo tuon dim na lieb nya'an dim, ka nya'an dim lieb tuon dim.’ ”

*Yesu lem pian'a o ku'um la yela
(Maak 10.32-34; Luuk 18.31-34)*

¹⁷ Ka Yesu daa wa'ae Jerusalem la, o da buoli o nya'andolib la gullim ka yeli ba ye, ¹⁸ “Gosimi ya, ti wa'ane Jerusalem, ka ba na gban'e Ninsaal Biig la n tis Wina'am maalmaan kpeenmnam ne gbauŋmi'idib, ka ba na kad o saria ka koos o yela ye o su'um ne ku'um. ¹⁹ Ka nok o tis bane ka' Jew dim ka ba na la'ad o, ka fieb o, ka kpa' o dapuudir zug n kuu o. Ka daba atan' daar, ka o na lem vu'ug ka bas ku'um.”

*Zebedee biis ma n sos Yesu si'el la yela
(Maak 10.35-45)*

²⁰ Ka Zebedee po'a dol o biis n kenn Yesu tuon na igin ka sos o ye o maal si'el tis o. ²¹ Ka Yesu bu'os o ye, “Fu bood ye m maal bo tis uf fo?”

Ka po'a la lebis ye, “M bood ye fu siak ka fu ya'a ti di fu na'am la, fun ke ka m biribis ayi nwa, ka ayinni zin'ini fu datiuŋ ka ayinni la me zin'ini fu dagobug.” ²² Amaa Yesu lebisi ba ye, “Ya zi' yaname sosid si'el yelaa. Ya na nyaŋe nu m nwam kane aa m namisug ka m ye m nu laa?”

Ka ba ye, “Ti na nyaŋ.”

²³ Ka o lebis ye, “Ya sid na nu li. Amaa man lee pu mor suere na ke ka so' zin'ini m datiuŋ bee m dagobuga, asee ban ka m Ba' ti'ebi guri ba la.”

²⁴ Ka nya'andolib bane kpelim piiga la n wum ne'eŋa la, ka ba sunya pelig ne babayi la. ²⁵ Ka

Yesu buoli ba n yel ye, “Ya mi' ye bane a na'anam dunia nwa ni mugusidi ba nidib hale. ²⁶ Amaa ne yanama, ya ku ninj alaa. Ka one bood ye o a kpeenm ya sa'an, li nar ka o liebi ya tumtum. ²⁷ Ka one me bood ye o a tuon sob, on na liebi ya yamug wenne Ninsaal Biig la. ²⁸ O pu kena ye nidib tum tis oo, amaa o kena ye o tum tisi ba ka yiisi o nyovur ka ke ka nidib bedego nye yolisim.”

*Yesu n ti'eb zunzoos ayi la yela
(Maak 10.46-52; Luuk 18.35-43)*

²⁹ Ka ban daa yit Jeriko la, ka nidib bedego dol Yesu. ³⁰ Ka zunzoos ayi zin'i suer kukpenj ka wum ka Yesu gaad la, ka ba tansid ye, “David Yaana, zomi ti nimbaanlig.”

³¹ Ka nidib la kadi ba ye ba kel vuud. Ka ba maligim tans gaad ala ye, “Zugsoba, one a David Yaana, zomi ti nimbaanlig.”

³² Ka Yesu zi'en ka buoli ba, ka bu'osi ba ye, “Ya bood ye m tum bo tisi ya?”

³³ Ka ba lebis ye, “Zugsoba, ti bood ye ti nini lak ka ti nyet.”

³⁴ Ka Yesu zo ba nimbaanlig ka si'isi ba nini, ka ba nini lak ka ba nyet, ka ba kpelim dol o.

21

*Yesu n kpen' Jerusalem la yela
(Maak 11.1-11; Luuk 19.28-40; Joon 12.12-19)*

¹ Ka ban li'el Jerusalem la ba paae Befage, Olive zuerin la. Ka Yesu tumi o nya'andoliba ayi, ² ka yeli ba ye, “Kemi tenjkenj kane be ya tuon la ka ya na nye, ka ba lo buje zi'el ne o biig. Idigim o

more ba na. ³ Ka so' ya'a yeli ya si'el, yanam on yelim ye Zugsob la bood o, ka o na tisi ya. Ka ya mor o na."

⁴ Ne'ēja nīje ye li pa'al Wina'am nodi'es la n da pian' si'el la ye li aa ameña ye,

⁵ "Zion dima ya na'ab kenna.

O sie o meñi ban' buñ.

O ban'ad bunkonbbil kane ka ba more tum tuuma."

⁶ Ka nya'andolib la keñ tum on yeli ba si'em la. ⁷ Ka ba mor buñ ne o biig la na, ka ba noki ba fuud n pa'al buñ la zug ka o ban'. ⁸ Ka nidib bedego yadigi ba fuud sueren, ka sieba me nwa'e tiis vaandi yadig. ⁹ Ka nidib bane be o tuon ne bane be o nya'an la wusa yet ne kukotita'ar ye, "Hosaana, na'ab David Yaan̄a. Yelsum be ne one ken na ne Zugsob la yu'ur zug. Bane be agol na yel ye, Hosaana."

¹⁰ Ka ban n kpen'ed Jerusalem la, ka li lidig teñ la dim wusa, ka ba bu'osid ye, "Ano'one nwa?"

¹¹ Ka nidib la lebis ye, "One a Wina'am nodi'es Yesu la, one yi Nazaret, Galilee so'olimin la."

*Yesu n kpen' Wina'am pu'usum yin la yela
(Maak 11.15-19; Luuk 19.45-48; Joon 2.13-22)*

¹² Ka Yesu kpen' Wina'am pu'usum yin, ka nye bane kuosid ne bane da'ad la'ad. Ka o kadi ba yiis, ka lidigi bane tiad ligidi la teebulnam lub, la'am ne bane kuosid dawana la kogus men.

¹³ Ka o yeli ba ye, "Li sob Wina'am gbaun̄in ye, 'Ba na buoni m yir la ye Wina'am pu'usum yir.' Ka yanam lebigi li ka li a na'ayiis suak zin'ig."

¹⁴ Ka zunzoos ne wabis kenn o sa'an na ka o ti'ebi ba. ¹⁵ Ka Wina'am maalmaan kpeenmnam

ne gbaunmi'idib nye tuumnyalimban ka o tum la, ka biis maan vuud pu'usum yin la, n yet ye, "Hosaana, yelsum be ne na'ab David Yaan la." Ne' ke ne ka ba sunya pelig.

¹⁶ Ka ba yel Yesu ye, "Fu wum ban yet si'em laa?"

Ka Yesu lebis ye, "Eenn, m wumiya. Amaa ya pu karem lin yet ye, 'Fu di'e pian'ar dine yit biis ne bilies noya ni laa.'"

¹⁷ Ka Yesu yi ani keŋ Betani tenjin gbeenn anina.

Yesu ne kekan la yela
(Maak 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Ka beug nie ka o lebid Jerusalem ka o ko'om zabid, ¹⁹ ka o nye kekan ka li zi'e suer la kukpen. Ka o keŋi ani ka pu nye kekamaa ka li ane vaand gullim. Ka o yel tiig la ye, "Fu ku lem wel ya'ase." Ka anina yim ka tiig la kudug.

²⁰ Ka o nya'andolib la nye li la ka li lidig ba, ka ba ye, "Li nin wala ka tiig nwa kpelim kudug to'oto?"

²¹ Ka Yesu lebis ye, "Asida ka m yeti ya ye, ya ya'a nin Wina'am yadda ka pu bi'esida, ka'a ye ya tum wen wuu man tum tikaŋa si'em la ma'anee. Amaa ya na tun'e yel zuekaŋa ye li vikim keŋ lu mo'arin la sa, ka li na nin ala. ²² Ka ya ya'a nin yadda ka sos si'el Wina'am sa'an, ya na di'e."

Yesu kpi'eun la yela
(Maak 11.27-33; Luuk 20.1-8)

²³ Ka on kpen' pu'usum yin n pa'an la, ka maalmaan kpeenmnam ne kpeenmnam sieba

kena bu'os o ye, “Fu nye suer yaani tum tuum bama? Ka ano'on tis uf noore?”

²⁴ Ka Yesu lebisi ba ye, “Mam me na bu'osi ya si'el. Ya ya'a lebisi ma, m na yele ya one tis man noor la. ²⁵ Ka bu'osi ba ye, ‘Joon ku'om suub la da yine Wina'am sa'an na bee ninsaaliib sa'an ne?’ ”

Ka nidib la gban'ad noor yinni ne taaba ka yet ye, “Ti ya'a yel ye, ‘Wina'am din,’ o na yele ti ye, ‘ka bo ka ti pu siaki?’ ²⁶ Ka ti ya'a ye, ‘dunia din,’ ti gi'id nidib la, bozugo ba siak ye Joon daa ane Wina'am nodi'es.”

²⁷ Ka ba lebis Yesu ye, “Ti zi'.”

Ka o me yeli ba ye, “Alaa mam me ku yele ya mam nye noor la so' sa'an ne.”

Biis ayi siilin la yela

²⁸ “Ya ten'es ka siilin kaɲa gbin a bo? Dau so' daa be more o biis ayi ka keɲ yinni sa'an yel o ye, ‘M biiga, kem tum lombon'ogin la zina.’

²⁹ “Ka biig la lebis o ye, ‘M ku keɲe.’ Ka li niɲ bi'ela ka o tiak o ya'am ka keɲ.

³⁰ “Ka o keɲ oɲa la sa'an ye o me kem tum. Ka o yel o ye, ‘M zugsoba m na keɲ.’ Amaa o pu keɲe.

³¹ “Ka babayi nwa, ano'one tumi o ba' boodim la?”

Ka ba lebis ye, “Yiiga sob la.”

Ka Yesu yeli ba ye, “Asida ka m yeti ya ye, lampodi'esidib ne po'agoonda na deni ya tuon kpen' Wina'am so'olim la ni. ³² Bozugo Joon daa kena ye o pa'ali ya popielim suer. Ka yanam pu niɲ o yadda, amaa lampodi'esidib ne po'agoonda

daa ninj o yadda. Hale baa yanam nye bama nwa la, ya pu siaki tiake ya sunyaa.

*Kpaadib bane tum lombon'ogin la siilin
(Maak 12.1-12; Luuk 20.9-19)*

³³ “Kelisimi siilin yinni ya'as. Yidaan da be ka maali o tiis poog, ka me zanjuoma n giligi li, ka me pogu'ud doog, ka tu bumbok kane ka ba na nwia'asid wela la ku'om, ka bas n tis pogu'udib ka nwie. ³⁴ Ka li pon'ob saɗa li'el la, o tumi o tumtumnib ye ba di'e wela line na aa o din na.

³⁵ “Ka bane di'e poog la tum la gban'e o tumtumnib la yinni bu' o, ka ku yinni ka lob oɗa la ne kuga. ³⁶ Ka o lem tum sieba ka ba zu'e gaad yiiga dim la. Ka ba lem niɗe ba ala ya'as. ³⁷ Ka o yu'un tumi o meɗ biig ka ten'esid ye, ‘Lin a m meɗ biig la. Ba na na'as o.’

³⁸ “Ka kpaadib la nye o la ka yel ye, ‘Eheenn, oɗa so'e faar la. Keli ka ti kuu o ka ti na so'e faar la.’ ³⁹ Ka ba ve' o yiis poogin la ka kuu o.”

⁴⁰ Ka Yesu ye, “Poog la daan ya'a kul na, ya ban ye o na ninj pogu'udib la wala?”

⁴¹ Ka ba lebis ye, “O na namis nimbe'ednam la hale kuu ba, ka tiake ninsieba ka ba di'e poog la tum, bane na tis o wela line aa o din, pon'ob saɗa ya'a ti paae.”

⁴² Ka Yesu bu'osi ba ye, “Ya pu karem Wina'am gbauɗ line yet ye,
'Kugkan ka tan meedib da zan'as la,
lieb lodigin kugsuɗ.
Nwa ane Zugsob la ninjir
ka ti nyee li ka li a tuumnyalima.’ ”

⁴³ Ka Yesu yeli ba ye, “M yeti ya ye, Wina'am so'olim la, m na di'e li ya sa'an ka noke tis buudi bane na wel welsuma.” ⁴⁴ Ka on mekama lu kugkaŋa zug o na pusig n yaam. Ka kugir la ya'a lu so' zug li na medig o.

⁴⁵ Ka maalmaan kpeenmnam ne Farisee dimi wum siilis la, ka ba baŋ ye o pian'adi ban yela. ⁴⁶ Ka ba boodin ye ba gban' o ka gi'ig nidib la, bozugo ba siak ye o ane Wina'am nodi'es.

22

Po'apaal di'ema siilin la (Luuk 14.15-24)

¹ Ka Yesu lem pian'a ba ne siilis, ka yel ye, ² “Wina'am so'olim la wenne na'atita'ar one maali o biig po'adiir di'ema. Ka o tumi o tumtumnb ye ba buol nidib ban ka o daa denji tienn ba la. ³ Ka ba pu bood ye ba kenaa.

⁴ “Ka o lem tum tumtumnb sieba ya'as n ye, ‘Yelim ban ka m daa denji tienn la ye m ti'eb diibi zi'el, hale ka ku na'araad ne konbbeda, ka si'el mekama wusa ti'ebeya.’

⁵ “Ka ba zan'as ka keŋe ba ken. Ka yinni keŋe o poogin, ka yinni keŋe o kuosim zin'igin. ⁶ Ka bane kpelim la gban'e o tumtumnb la tu'u ba yaal ka kuu ba. ⁷ Ka na'ab la sunf pelig, ka o tum o zabzabidib, ka ba ku ninkuudib la ka nyu'e ba ya.

⁸ “Ka o buol o tumtumnb la ka ye, ‘Si'el mekama ti'ebeya, ka man daa tienn sieba la ka' ninsuma, ⁹ dinzugo kemi suekita ni, ka ya ya'a nye nidib si'em, yanam buolimi ba di'ema la ni na.’ ¹⁰ Ka tumtumnb la niŋ ala ka ba keŋ

suekita ni ka buol ban nye sieba wusa, ninsuma ne nimbe'ednam. Ka nidib pe'el di'ema zin'igin la.

¹¹ “Ka na'ab la keŋ ye o gos nidib la, ka nye ka dau so' pu ye di'ema fuugo. ¹² Ka o yel o ye, ‘M zua, li niŋ wala ka fu kenn di'ema la na, ka pu yee li fuugo?’ Ka o pu nyaje lebis si'ela.

¹³ “Ka na'ab la yel o tumtumrib ye ba loom o nu'us ne o noba yiis o lob likin sa. Ka anina ka nidib na ti kum ka ga'adi ba nyina.”

¹⁴ Ka Yesu lem yel ye, “Nidib bedego ka ba buon amaa bi'ela ka ba gaans.”

Lampo yoob la yela

(Maak 12.13-17; Luuk 20.20-26)

¹⁵ Ka Farisee dim keŋ gban'ad noor ban na niŋ si'em bend o, pian'ad la poogin. ¹⁶ Ka ba tum ba nya'andolib o sa'an na ne na'ab Herod nidib, ka ba yet ye, “Pa'ana, ti mi' ye fu ane yelmenir sob, ka pa'an Wina'am suer su'uŋa, ka pu gi'igid nidiba, ka me pu gaansid kpi'emnam ne tadimnama. ¹⁷ Yelimi ti fun ten'esid si'el. Li dol suer ye ti zaŋ lampo n tis na'ab Kaisa bee li pu dol suere?”

¹⁸ Ka Yesu bani ba poten'ebe'ed la, ka yeli ba ye, “Zam dima, bo ka ya makid mane? ¹⁹ Bigisim man lampo la'af yinni.” Ka ba mor la'af na. ²⁰ Ka o bu'osi ba ye, “Ano'on foto ne ano'on yu'ure n sobi tabili li ni?”

²¹ Ka ba yel ye, “Li ane Kaisa din.”

Ka o yeli ba ye, “Tisimi na'ab Kaisa o din ka me tis Wina'am line a o din.”

²² Ka ban wum ne'e la, ka li lidigi ba, ka ba bas o ka keŋ.

Ku'um vu'ugir la yela
(Maak 12.18-27; Luuk 20.27-40)

²³ Ka daar kan la ka Sadusii dim bane yiti yet ye ku'um ku vu'ug la, kenn o sa'an na ye ba bu'os o si'el, ²⁴ ka bu'os o ye, "Pa'ana, Moses da sob ye, dau so' ya'a kpi ka ka' biiga, asee ka o bier bee o pitu di pokoonr la, n du'a biise tis one kpi la.

²⁵ "Kelisima. Dau daa be ti sa'an ne o pitib ayuobu, ka di po'a ka kpi ka pu mor biiga. ²⁶ Ka one tia'al la di pokoonr la ka me kpi. Ka atan' sob la me niŋi ala n ti kaligi ba wusa. ²⁷ Ka po'a la yu'un kpi. ²⁸ Ka ba ya'a vu'ug kumin ne, ano'one na so'e po'a la, ban wusa di o la zugo?"

²⁹ Ka Yesu lebisi ba ye, "Ya yidig ne, yaname zi' Wina'am gbaun la gbin ne Wina'am paŋ la zug. ³⁰ Ku'um vu'ugir daar la ba pu dit po'aba ka po'ab me pu kun dapa. Ba wenne maleknam bane be arazana ni la. ³¹ Ka li ya'a ane ku'um vu'ugir la, ya pu karem lin ka Wina'am yele ya ye, ³² 'Man ane Abraham Wina'am ne Isaak Wina'am ne Jakob Wina'am la.' Zugsob a Wina'am one pu kpiida, amaa o voe dinzug Wina'am sa'an ka nidib wusa na voe."

³³ Ka nidib la wum ka on pa'al ne'eŋa la ka li lidigi ba.

Nooryelug kane kpi'em la yela
(Maak 12.28-34; Luuk 10.25-28)

³⁴ Ka Farisee dim la wumi ye Yesu nyan Sadusii dim la, ba la'as o sa'an na. ³⁵ Ka ba yinni, one a wada sob bood ye o zam o, ka bu'os o ye, ³⁶ "Pa'ana, wada kane kpi'em wada la wusa ni?"

³⁷ Ka o lebis o ye, “ ‘Nonjimi Wina'am one a fu Zugsob la ne fu sunf wusa, ne fu siig wusa, ne fu ya'am wusa.’ ³⁸ Ne'ena a wada kpi'eun line a yiiga la. ³⁹ Ka line tia'al la wenne lina ye, ‘Nonjimi fu tiraan wuu fu merj ne.’ ⁴⁰ Ka Moses wada la ne Wina'am nodi'esidib sob si'el wusa la be ne bama nya'anj.”

Kiristo la yela

(Maak 12.35-37; Luuk 20.41-44)

⁴¹ Ka Farisee dim la'as taaba zi'e la, Yesu bu'osi ba ⁴² ye, “Ya ten'esid bo Kiristo yela? Ano'on yaan a o?”

Ka ba lebis ye, “David yaanj.”

⁴³ Ka o yeli ba ye, “Li ninj wala ka David buon o ye, Zugsob, on pian'ad lin ka Wina'am Siig Sunj tis o la, ye

⁴⁴ ‘Zugsob Wina'am yeli m Zugsob ye,

“Zin'inimi m datiuñ,

hale ka m ti maal fu bi'emnam

ka ba be fu noba tejir.” ’ ’ ”

Ka Yesu bu'osi ba ye, ⁴⁵ “David ya'a buon o ye, Zugsoba, li ninj wala ka o a David yaanja?” ⁴⁶ Ka so' pu lem nyañe lebis o si'ela. Ka dabis kan la gaad, so' pu lem nyañe bu'os o si'el ya'asa.

23

Yesu n sa'al gbaunmi'idib ne Farisee dim la yela

(Maak 12.38-39; Luuk 11.43, 46; 20.45-46)

¹ Ka Yesu yel o nya'andolib ne nidib la ye,

² “Gbaunmi'idib ne Farisee dim di'e Moses zin'ig.

³ Dinzugo ba ya'a pa'ali ya si'em, yanam tum ala

ka da gosidi ba tuuma, bozugo ba pa'ane ka pu dol ban pa'an si'em laa. ⁴ Ba pa'alug la wenne zetebisa ka ba lo ziil nidib ne, amaa ba meŋ ku si'isi li ne ba nu'ubila ye ba suŋi baa.

⁵ “Bozugo ba zaŋ Wina'am gbaunŋ la sobsieba n sobi niŋ daka bibisin n tabil ba gbeedin ne ba nu'usin. Ka pa'asidi ba futusa wa'alim. ⁶ Ba bood kpeenmnam zin'isa di'ema malunŋin ne zin'isuma la'asug doodin, ⁷ ka bood ye nidib pu'usidi ba da'asin ye, ‘Naa, pa'ana.’

⁸ “Da ke ka ba buoni ya ye ‘Pa'ana.’ Bozugo ya more pa'an yinni ma'aa, ka yanam wusa a ba'abiis ne taaba. ⁹ Da buoni so' ye, ‘Ti ba’ dunia nwa nii. Bozugo ya more Ba' yinni, one be arazana ni. ¹⁰ Ka da ke ka so' buoni ya ye, ‘Zugsoba.’ Bozugo ya more Zugsob yinni, one a Kiristo la. ¹¹ One a kpeenm ya sa'an o su'um ye o a ya tumtum. ¹² Ka one bood ye o du'os o meŋ, Wina'am na sigis o. Ka one bood ye o sigis o meŋ Wina'am na du'os o.

Yesu n yel gbaunŋmi'idib ne Farisee dim zam la yela

(Maak 12.40; Luuk 11.39-42, 44, 52; 20.47)

¹³ “Farisee dim ne gbaunŋmi'idib bane a zam dima, ya na paam toog, bozugo ya yo' Wina'am so'olim la ye nidib ku kpen'e. Yanam pu kpen'eda, ka me ku bas suer ye nidib kpen'e.

¹⁴ “Farisee dim ne gbaunŋmi'idib bane a zam dima. Ya na paam toog, bozugo ya faand pokonya ya ka ma'ad nidib n pu'usid Wina'am ne pu'us wa'a.

¹⁵ “Gbauŋmi'idib ne Farisee dim, bane a zam dima. Ya na paam toog, bozugo ya lo'onjidne ateuƙ ne teŋ bane lal hale. Ka ya ya'a paam nid yinni ka o siaki dol ya suer ya na ke ka o keŋ bugum teŋ hale n gat yanam meŋ noor ayi'inja.

¹⁶ “Yanam bane a tuongatib ka a zunzoos la, ya na paam toog, bozugo ya yet ye, so' ya'a po pan'alim ne Wina'am pu'usum yin la, li ane zaalim. Amaa so' ya'a po pan'alim ne salima line be yir la poogin la, li ane tilas ye o na lebis o pan'alun la. ¹⁷ Zunzoos bane a zon ne, line kpi'ema? Salima la bee pu'usum yir line ket ka salima la a Wina'am bunsuma la? ¹⁸ Ya lem pa'an ye so' ya'a po pan'alim ne Wina'am maan zin'ig la li ane zaalim. Amaa so' ya'a po ne piini line be maan zin'ig la, li ane tilas ye o na lebis o pan'alun la. ¹⁹ Zunzoose, line kpi'ema? Piini la bee maan zin'ig line ket ka piini la a Wina'am bunsuma la? ²⁰ Ka one po ne maan maalug bimbim la me po ne la'am ne line be anina wusa. ²¹ Ka one po ne pu'usum yir la me po ne la'am ne Wina'am one be anina la. ²² Ka one po arazana la me po ne Wina'am na'am gbauŋ, ne one zin'i li zug la.

²³ “Gbauŋmi'idib ne Farisee dim, bane a zam dima. Bozug ka ya pudugidi ya zenma'asa zin'is piiga, ka yiisid yinni tisid Wina'am, ka pu niŋid yela bane kpi'em wada la poogin line a popielim ne nimbaanlzoor ne yadda niŋir laa. Li a su'um ka ya maalin yelbama ka da yiis sieba n base. ²⁴ Yanam bane a tuongatib ka a zunzoose, ya yiisid pompu'os ya bunnuuda ni basid, ka lee von yugum.

²⁵ “Gbauṅmi'idib ne Farisee dim bane a zam dima, ya na paam toog. Ya piesidi ya laas ne butiis nya'anḡ la ka ba a nyain, ka ba poogin la pe'el ne filuṅ ne fufum bunam. ²⁶ Farisee dim bane wenne zunzoose! Piemi line be ya laas poogin yiiga la ka li nya'anḡ me na a nyain.

²⁷ “Gbauṅmi'idib ne Farisee dim bane a zam dima. Ya wenne yaad ka ba pent ne penti piel ne ka li venl hale, ka li poogin pe'el ne ku'um konba ne pon'osug. ²⁸ Ya ane ala men. Ya ket ka nidib ten'esid ye ya ane ninsuma ka ya poogin pe'el ne zam ne tuumbe'ed.

Yesu n yel gbauṅmi'idib ne Farisee dim saansug la yela

(Luuk 11.47-51)

²⁹ “Gbauṅmi'idib ne Farisee dim, bane a zam dima. Ya meed Wina'am nodi'esidib yaad ka maan Wina'am ninsoma la yaad ka li venl hale. ³⁰ Ka yel ye, yanam ya'a da beene ya yaanam saṅa la, ya ku suṅini ba n kuun Wina'am nodi'esidib laa. ³¹ Ya dine ya meṅ kaset ye ya ane bane da ku nodi'esidib la yaas, ³² ka kpelim naae lin ka ya yaanam da pin'il la.

³³ “Yanam wiigi ne wiigi biise, ya na niṅ wala luak ne saria kadib daan la ka o ku kpen'esi ya bugum teṅine? ³⁴ Dinzugo m tum nodi'esidib ne ya'andim ne gbauṅmi'idib, ka ya na ku sieba, ka kpa' sieba dapuuda zut, ka bu sieba ne kpa'asa ya la'asug doodin ka doli ba buga teṅ teṅ n namisidi ba. ³⁵ Lin ke ka popielim dim wusa bane ka nidib ku dunia ni la ziim na zuoni ya zutin, line pin'il Abel kuub n ti paae Barakia biig, Zekaria kuub

saŋa la, one ka ya ku Wina'am pu'usum doog ne maan maalug bimbim tenjuk la. ³⁶ Sida ka m yeti ya ye, nwa me na paae zumaan kaŋa nidib wusa.

*Yesu n non Jerusalem dim si'em la yela
(Luuk 13.34-35)*

³⁷ “Jerusalem dima, Jerusalem dima, bane kuud Wina'am nodi'esidib ka lobid ban ka Wina'am tumi ba la ne kuga. Noorin babiga ka m bood ye m la'ase ya wenne nonya'an la'asedi o biise o kpukpama ni si'em la, ka ya me pu siakida. ³⁸ Banjimi Wina'am na basi ya ka ya tenj lieb zaalim. ³⁹ M yeti ya ye, ya ku len nyee m ya'asa, asee ka ya ti yel ye, ‘Wina'am yelsum be ne one kenna ne Zugsob la yu'ur.’ ”

24

*Yesu n yet Wina'am pu'usum yir sa'unj la yela
(Maak 13.1-2; Luuk 21.5-6)*

¹ Ka Yesu yi Wina'am pu'usum yin la n ken sa. Ka o nya'andolib keŋ o sa'an ye ba bigis o Wina'am pu'usum yir dood la. ² Ka o yeli ba ye, gosim ne'enam wusa. Li a sida ka m yeti ya ye, hale kugir yinni ku ti kpelim o tiraan zuginee. Ba na lobi ba wusa bas tenjin.

*Yesu n yet yeltood ne namisug la yela
(Maak 13.3-23; Luuk 21.7-20; 17.22-24)*

³ Ka on keŋ zin'in Olive zuer zugin la, o nya'andolib ma'aa kenn o sa'an na, ka yel o ye, “Yelimi ti saŋa kan ka ne'enam nwa na naam, ne zanbin line na pa'ali ti fu ken saŋa ne dunia naar saŋa.”

4 Ka o lebisi ba ye, “Da ke ka so' ma'a yaa.
 5 Bozugo nidib bedego na kena n pian'ad m
 yu'ur n yet ye, ‘Mane a Kiristo la,’ ka na pan'as
 nidib bedego ka ba yidig. 6 Ka ya na wum tanp
 tukpeedug yamma, ka lem wum li labaar lallisa.
 Da ke ka dabiem more yaa. Ne'eja na niŋ, ka
 lee ka' dunia naar benne. 7 Ka buudi na zab
 ne buudi, ka na'ab so'olim me na zab ne na'ab
 so'olim, ka ko'om tita'ar na lu hale, ka teens na
 dam zin'is bedego. 8 Ka namisug ne'eja wenne
 po'a naani sa'a ye o du'a ne.

9 “Ba na gban'e ya n tis, ka ba namisi ya,
 ka buudi wusa na kisigi ya man yu'ur zug.
 10 Ka nidib bedego na bas yelsida suer la lieb
 tuumbe'ed dimi n gbi'id taaba, ka kis taaba.
 11 Ka ziri nodi'esidib bedego na due pan'as nidib
 bedego ka ba yidig. 12 Ka tuumbe'edi pe'esid la
 zugoo ka nidib bedego noŋilim na sie. 13 Ka one
 na modigi paae li ben la na nye faangir. 14 Ka
 Wina'am so'olim labakaŋa nwa na mooli gilig
 dunia, ka buudi wusa na wumi li, ka li ben nyaan
 paae.

Ninsaal Biig ken na la yela

(Maak 13.14-23; Luuk 17.22-24; 21.20-24)

15 “Ka ya ya'a nye bun kisa line sa'amid si'el
 mekama, lin ka Wina'am nodi'es Daniel da sob
 li yela la, ka li zi'e Wina'am zin'isuŋin la, (kel ka
 one karem la baŋ ne'e gbin,) 16 bane be Juuda
 teŋin zom keŋ zueya ni. 17 Ka bane be yiin da
 lem kpen' doodin ye ba zaŋ si'ela. 18 Ka one
 be poogin da fendigi leb yin ye o zaŋ o fuugo.
 19 Li na toe saŋkan la tis po'ab bane mor poos ne

bane mor bilies. ²⁰ Sosimi Wina'am ka ya zoos saɲa da sia'al waad saɲa bee Jew dim vu'usum daare. ²¹ Ka namistita'ar na kena n toe hale n gaad dunia pin'ilugin la n ti paae saɲkan la, ka namisug ku len bee zem wuu ne'eɲa ya'asa. ²² Ka Wina'am ya'a pu denim sien dabisa laa, ka ba gima, so' naan ku tiliginee. Amaa nidib ban ka o gaans la zug, o na sie dabisa la.

²³ “Ka so' ya'a yeli ya ye, ‘Gosimi, Kiristo nwa, bee Kiristo la be kpe'e sa,’ da siakiyaa. ²⁴ Ka ziri Kiristonam ne ziri nodi'esidib na due tum tuumnyalima ne tum kpi'ema line na pa'al ye ba mor paɲ, hale n ti boodin ye ba naani pan'asin ban ka Wina'am gaans la (li ya'a tun'e ninin.) ²⁵ Man yeti ya ne'eɲa ne ye ya gu'us ka li nan pu paa na.

²⁶ “Ka ba ya'a yeli ya ye, ‘Gosimi, o be moogin,’ da kenji anii. Bee ba ya'a ye ‘O sua' doogin,’ yanam da siaki. ²⁷ Ka Ninsaal Biig la ken la na, na wenne wuu saa naani iank ya nya'an n ti paae ya tuona la. ²⁸ Bunkpiilun ya'a be zin'isi'a, zuund na la'as ani.

(Maak 13.24-27; Luuk 21.25-28)

²⁹ “Ka namis kaɲa ya'a kpelim naae, ‘winig na lieb zibisug, ka nwadig ku nie, ka nwadibibis na naam saazug n lut na. Ye ka si'elnam bane mor paɲ agol na dam.’

³⁰ “Ka Ninsaal Biig ken la na, zanbin na nie saazug. Ka dunia buudi wusa na kaasidi nwe'edi ba meɲ. Ka ba na nye Ninsaal Biig la n kenna n be saɲgbana zug ne paɲ ne o na'am ka li nyeen pil pil. ³¹ Ka o na tum o maleknam ka na'atan

pi'eb hale ka ba la'as ninban ka Wina'am gaans la, dunia zin'is ben wusa.

*Kekaŋ siilin la pa'an si'em la yela
(Maak 13.28-31; Luuk 21.29-33)*

³² “Keli ka kekaŋ pa'ali ya si'el. Kekaŋ ya'a ti bus vanpola n ti nobugi sobig la, ya mi' ye seeung li'eliya. ³³ Ala men ya ya'a nye ne'enam wusa ya na baŋ ye Ninsaal Biig la lebug li'elne, hale n paae za'anoorin. ³⁴ Asida ka m yeti ya ye, zumaan kaŋa nwa nidib ku gaade, asee ne'enam wusa naam. ³⁵ Saazug ne dunia na gaad, ka man pian'ad la lee ku gaade.

*So' n ku baŋ Yesu ken la na saŋa la yela
(Maak 13.32-37; Luuk 17.26-36)*

³⁶ “Ka li dabisa ne li saŋa la, so' ku baŋi lii, hale baa maleknam bane be arazana ni bee Biig la meŋa, asee Ba' one a Wina'am la gullim. ³⁷ Ninsaal Biig la ken na, na wenne Noa saŋa la ne. ³⁸ Ku'om da nan pu di dunia la, saŋkan la nidib daa dit ka nuud, ka dit po'ab ka tisid ba biis sidib hale n ti paae daakan ka Noa kpen' aaruŋ tita'arin la. ³⁹ Ka ba pu baŋi li yela hale saa ni ka ku'om di ba wusa. Li me na ane ala n tis Ninsaal Biig ken la na. ⁴⁰ Ka dapa ayi na be poogin ka ba na zaŋ yinni ka bas yinni. ⁴¹ Po'aba ayi'inja na be neerin, ka ba zaŋ yinni ka bas yinni.

⁴² “Gu'usimi; ka ya zi' ya Zugsob la na leb daasi'er naa. ⁴³ Baŋimi ye yidaan la ya'a baŋ saŋkan ka na'ayiig na kena ye o zuu, o na ti'ebi gur, hale ka na'ayiig la ku nyane kpen' zuu. ⁴⁴ Dinzugo yanam me ti'ebimi; ka Ninsaal Biig la na kena saŋkan ka ya ku baŋi.

Yesu pa'alug tumtumsun ne tumtumble'ed la yela

(Luuk 12.41-48)

⁴⁵ “Dinzugo ano'one lee a tumtum kane a yelsida sob ne ya'amdaana, ka o zugsob noke o yir wusa gu'ul o, ka tisi o noor ye o diisim bane be ani la sanja kane nara. ⁴⁶ Tumtum kan na paam yelsum o zugsob ya'a leb na nye ka o tum ne wuu one yel o si'em la. ⁴⁷ Li ane asida ka m yeti ya ye o zugsob la na ke ka o gur on so'e si'el wusa. ⁴⁸ Ka o ya'a a tumtum one a bugis, ka ten'es o meŋ yela ye, o zugsob ku kul to'o naa. ⁴⁹ Ka o pin'ili bu'ud o tumtum taaba la, ka dit ka nuud ne danuudib, ⁵⁰ ka o zugsob na leb na daakan ka o ku baŋi, ⁵¹ ka o na namis o, ka ke ka o la'as ne zam dim. Anina ka ba na kum ka ga'ad nyina.

25

Yesu siilin po'asada piiga yela

¹ “Dinzugo sanjan la Wina'am so'olim na a wuu po'asada piiga bane zan ba fitlanam n ken ye ba tu'os po'adit la. ² Ka anu mor ya'am. Ka anu ka'a ya'am. ³ Ka bane ka'a ya'am la, mor ba fitlanam, ka pu mor kpaam. ⁴ Amaa bane mor ya'am la, mor kpaam ne ba laas. ⁵ Ka po'adit la yuug la zug ka ba wusa zoonsim gbis.

⁶ “Ka yu'unj tisoos, ka kunj kaas ye, po'adit la kenna, duom n yi n tu'os o.

⁷ “Ka po'asada la wusa due n maali ba fitlanam laun. ⁸ Ka bane ka'a ya'am la, yel bane mor

ya'am la ye, 'Bu'omi ya kpaam la n tisi ti; ka ti fitlanam kpigidne.'

⁹ "Ka bane mor ya'am la lebis ye, 'Ayei, ti ya'a niŋ ala, kpaam la ku siak tinam ne yanam wusa. Kemi bane kuosid kpaam sa'an n da'e na.'

¹⁰ "Ka ban ken ye ba da' la, ka po'adit la paae na, ka bane ti'ebi naae la, dol o kpen' di'ema la zin'igin. Ka ba yo' za'anoor la.

¹¹ "Ka bane kpelim la, paae na n buon n yet ye, 'Zugsoba, zugsoba, yo'ogum n tisi ti.'

¹² "Ka o lebis ye, 'Li ane amena ka m yeti ya ye, m zi' yaa.' "

¹³ Ka Yesu ye, "Dinzugo yanam me gu'usimi, bozugo ya zi' daakan ka Ninsaal Biig la na kenaa.

Tumtumrib atan' la yela
(Luuk 19.11-27)

¹⁴ "Yelkana ya'as na wenne dau so' one daa ti'ebid ye o nwie. Ka buol o tumtumrib n zaŋ o araza'as niŋi ba nu'usin, ¹⁵ ka tis yinni ligidi yon anu, ka tis yinni yon ayi, ka tis yinni yolug yinni. O tisne so' wusa on na tun'e si'em ben, ka nwie.

¹⁶ Ka one di'e yon anu la pu yuuge, ka due nok o ligidi la n tolum n nye yon anu nyood. ¹⁷ Ala men ka one di'e yon ayi la, nye yon ayi nyood.

¹⁸ Amaa ka one di'e yolug yinni la ken n tu bok n pin' o zugsob ligidi la.

¹⁹ "Ka li yuug hale, ka ba zugsob leb kul na ye o gelig ban tum si'em. ²⁰ Ka one di'e yon anu la, kena ne yon anu n paas n yel ye, 'M zugsoba, fu daa tisi m yon anu. Gosima, m nye yon anu n paas.'

²¹ “Ka o zugsob yel o ye, ‘Li a su'um. Fu ane tumtumsuŋ one tum ne sida. M tis uf bun bi'ela, ka fu tum sida ne li. Dinzugo m na ke ka fu so'e bunam bedego. Zin'inim n maal sumalisim ne fu zugsob.’

²² “Ka one di'e yon ayi me kena n yel ye, ‘M zugsoba, fu daa tisi m yon ayi. Gosima, m nye yon ayi n paas.’

²³ “Ka o zugsob yel o ye, ‘Li a su'um. Fu ane tumtumsuŋ one tum ne sida. M tis uf bun bi'ela ka fu tum sida ne li. Dinzugo m na ke ka fu so'e bunam bedego. Zin'inim n maal sumalisim ne fu zugsob.’

²⁴ “Ka one di'e yolug yinni la, kena n yel ye, ‘M zugsoba, m mi' fu ane sukpi'eunŋ daan. Ka fu bunne zin'ig kan ka fu pu bude, ka ku'on zin'ig kan ka fu pu yadige. ²⁵ Din ka m zo dabiem, ka keŋ pin' fu ligidi la tejin. Di'emi fu bun.’

²⁶ “Ka o zugsob lebis ye, ‘Tumtumbe'ed nwa. Fu ane gbanya'a. Fu mi' ye m bun zin'ig kan ka m pu bude, ka ku'on zin'ig kan ka m pu yadige.

²⁷ Li su'um ka fu daa naan zaŋin m ligidi n digil banki ni. Ka m ya'a kena la, man naan di'en m ligidi la ne nyood. ²⁸ Di'em o ligidi la n tis one mor yon piiga la. ²⁹ Bozugo ban wusa mor la, ba na nye paas, ka ba morem zu'e. Amaa one pu mor la, ba na di'e on mor si'el wusa la.’ ³⁰ Ka o zugsob yel ye, ba yiisimi dau be'ed kaŋa n bas likin. Anina ka ba na ti kaasid ka ga'adi ba nyina.

So'olimnam antu'a la yela

³¹ “Sanŋan ka man, Ninsaal Biig la, na ti kena ne m na'am tita'ar ne m maleknam wusa la m na

zin'i m na'am gbaun venlin la zugin. ³² Ka dunia so'olim wusa na la'as m tuon, ka m na baki ba ben ben wenne konbkem bakid o pe'es ne o boos ben ben si'em la, ³³ ka zi'el pe'is m datiuŋ ka zi'el boos m dagobug.

³⁴ “Ka na'ab la na yel bane be o datiuŋ la ye, ‘Kemi na yanam bane mor m Ba' Wina'am yelsum la. Ya na di'e so'olim kan ka Wina'am pun ti'eb ye o tisi ya, hale ka dunia nam pu pin'il la. ³⁵ Bozugo m ko'om daa zabid, ka ya tisi m diib. Ku'onuud daa more m, ka ya tisi m ku'om ka m nu. M daa ane saan, ka ya di'e m. ³⁶ M daa ane biel, ka ya tisi m fuud, ka daa ben'ed, ka ya kaae m, ka daa be sarega ni, ka ya kenn m sa'an na.’

³⁷ “Ka bane a tuumsuma dim la na lebis ye, ‘Zugsoba, sanƙan ka ti nye uf, ka fu ko'om zabid, ka ti tis uf diibo? bee ku'onuud mor uf, ka ti tis uf ku'om? ³⁸ Bee sanƙan ka ti nye uf ka fu ane saan, ka ti di'e fo? Bee sanƙan ka fu a biel, ka ti tis uf fuude? ³⁹ Bee sanƙan ka ti nye uf, ka fu ben'ed, bee fu be sarega ni, ka ti kaae uf?’

⁴⁰ “Ka na'ab na lebisi ba ye, ‘Li ane amena ka m yeti ya ye, yanam daa nin ala n tis m ba'abiig one kpelim kpaar la, li ane mane la ka ya nin tis.’

⁴¹ “Ka o na yel bane be o dagobug la ye, ‘Kemi sa, yanam bane ka Wina'am po noor n tisi ya la. Kemi kpen' bugum kane pu kpiigida la, bugum line ka Wina'am ti'eb ye o kpen'es Sutaana ne o nya'andolib la. ⁴² Bozugo m ko'om daa zabid, ka ya pu tisi m diibo. Ku'onuud daa mor m, ka ya pu tisi m ku'om ye m nu. ⁴³ M daa ane saan, ka ya pu di'e ma. M daa ane biel, ka ya pu tisi m

fuude. M daa ben'ed bee m daa be sarega ni, ka ya pu kaae ma.'

⁴⁴ "Ka ba na lebis o ye, 'Ti Zugsoba, sanjkan ka ti nye uf, ka fu ko'om zabid, bee ku'onuud mor uf, bee fu a saan, bee fu a biel, bee fu ben'ed, bee fu be sarega ni, ka ti pu sunji fu?'

⁴⁵ "Ka o na lebisi ba ye, 'Ameņa ka m yeti ya ye, yanam daa pu niņ ala n tis m ba'abiig one kpelim kpaar la, li ane mane la ka ya pu niņ tise.'

⁴⁶ "Ka ba na keņ kpen' namisug line ka' ben la ni. Amaa tuumsuma dim la na di'e nyovur line ka' naare."

26

Yesu gban'ar la yela

(Maak 14.1-2; Luuk 22.1-2; Joon 11.45-53)

¹ Yesu n daa pian' pian'ad nwa naae la, ka yel o nya'andolib la ye, ² "Banjimi ye li kpelim daba ayi ka ku'um malek gaadug maluj la tienr dabisir paae. Ba na zaņ Ninsaal Biig la n tis ka ba kpa' o tabil dapuudir zug."

³ Ka Wina'am maalmaan kpeenmnam ne teņin kpeenmnam la'as taaba n ken Kaifas yin. Kaifas da ane Wina'am maalmaan kpeenm. ⁴ Ka ba tu'as ne taaba n gban'e noor yinni ban na niņ si'em n sua' gban'e Yesu n ku o. ⁵ Ka ba yel ye, "Ka'a maluj la daar laa, bozugo nidib la na ti zabidi o zug."

Po'a kane daa mor tudaare na walig Yesu la yela

(Maak 14.3-9; Joon 12.1-8)

⁶ Ka Yesu daa be Simon one da a kukom la yin n be Betani tejin. ⁷ Ka Yesu da be ani n dit ka po'a so' da kenn o sa'an na n mor alabasta kugir kolibir ne tudaare din ligidi zu'e hale bedego n kpa'e n waligi Yesu zug.

⁸ Ka o nya'andolib n nye li la, ba sunya pelig ne. Ka ba bu'os ye, "Bo ligsa'unji nwa? ⁹ Bozugo ba naani kuosin tudaare nwa ligidi bedego n zaji li sun nonj dim."

¹⁰ Amaa Yesu banj ba ten'esug ka yeli ba ye, "Bo ka ya daam po'a la ala? O maal man yelsum. ¹¹ Nonj dim bene ya sa'an daar wusa, amaa man ku be ne yanam saɗa wusa. ¹² On kpa'e tudaare niɗe m ningbiɗ nwa, pa'al ye o ti'ebidi ban na ti mum mam si'em. ¹³ Yelmenjir ka m yeti ya ye, labasunj la n ken zin'isi'a wusa dunia zug, ba na yel po'a nwa yela, ka li niɗ o tienr."

Judas n zam Yesu la yela

(Maak 14.10-11; Luuk 22.3-6)

¹⁴ Ka Yesu nya'andol yinni, on yu'ur buon Judas Iskariot, daa keɗ maalmaan kpeenmnam sa'an ¹⁵ n yeli ba ye, "Ya na tisi m bo, ka m zaɗ Yesu niɗ ya nu'ugine?" Ka ba yo o anzurifa ligidi piistan'. ¹⁶ Ka din saɗa, ka o pin'il n bo suer kan ka o na zam Yesu.

Yesu n di malunj tienr diib ne o nya'andolib la yela

(Maak 14.12-25; Luuk 22.7-23; Joon 13.21-30; 1 Kor. 11.23-26)

¹⁷ Malunj pin'ilug daar kan ka ba na di bodobodo lin ka ba pu niɗ dabin la, Yesu nya'andolib kenn o sa'an na n bu'os o ye, "Fu

bood ye ti maal zin'ikane ka fu na di malun tienr diib la?"

¹⁸ Ka o lebis n yeli ba ye, "Kemi tenj poogin la so' sa'an n yel o ye, 'Ti Pa'an la yel ye, "M saña paaeya. Ka m na maal malun tienr fu yin, man ne m nya'andolib." ' " ¹⁹ Ka o nya'andolib la ninj wenne Yesu n yeli ba la, n maal malun tienr la diib.

²⁰ Ka zaam ma'ae, ka o zin'in ne o nya'andolib pii ne yi la ye ba di. ²¹ Ka ban dit la, Yesu yeli ba ye, "Yelmenjir ka m yeti ya ye, nid yinni ya sa'an nwa na zam man."

²² Ka ba sunya sa'am hale, ka ba pin'il n bu'osid o yinni yinni ye, "Zugsoba, li ane man bee?"

²³ Ka Yesu lebisi n yeli ba ye, "On ka o nu'ug na sia'al ne m nu'ug laan la, one na zam man.

²⁴ Ninsaal Biig la na kpi wenne din pun da sob m yela si'em la. Amaa toog be one zam Ninsaal Biig la zug. Li da pu su'um ye o ma du'a o."

²⁵ Ka Judas one na zam Yesu la lebis n yel ye, "Pa'ana, li ane man bee?"

Ka Yesu yel o ye, "Fun yel ala."

Zugsob la diib yela

(Maak 14.22-26; Luuk 22.14-20; 1 Kor. 11.23-25)

²⁶ Ka ban daa dit la, Yesu zañ bodobodo n pu'us Wina'am bareka ka gben'es n tis o nya'andolib la, ka yeli ba ye, "Di'em nwa n di. Lina a m menj ningbin."

²⁷ Ka o zañ nwam n pu'us Wina'am bareka ka tisi ba ye, "Ya wusa di'em nu. ²⁸ Bozugo nwa ane man ziim line ane nonaar yela. Ziim line yi ye nidib bedego nye suguru. ²⁹ M yeti ya ne ye, m

ku lem nu daam nwa ya'ase, asee daar kan ka m na lem nu danpaal ne ya, m Ba' so'olim ni la.”

³⁰ Ka ban daa yuum Wina'am yuuma n naae la, ba yi n ken Olives Zuerin la.

*Yesu n daa tu'as Piita na ti ki'is o si'em la yela
(Maak 14.27-31; Luuk 22.31-34; Joon 13.36-38)*

³¹ Ka Yesu yeli ba ye, “Yanam wusa na ki'is ka bas man zina yu'uŋa, bozugo li sobne ye, 'M na ku konbkem la ka pe'es na widig.’

³² Amaa man ya'a ti vu'ug ka bas ku'um, m na denji ya tuon keŋ Galilee.”

³³ Ka Piita lebis ye, “Hale baa bama wusa ya'a na zo ka bas fun, man ku bas foo.”

³⁴ Ka Yesu yel Piita ye, “Yelmenjir ka m yet uf ye, zina yu'uŋa nwa, fu na ki'is man noor atan' ka noraug naan kaas.”

³⁵ Ka Piita lebis yel ye, “Hale baa li ya'a su'um ye man kpi ne fun, m ku ki'isi fu.” Ka o nya'andolib la wusa me yel ala.

*Yesu Wina'am sosug Gesemane la yela
(Maak 14.32-42; Luuk 22.39-46)*

³⁶ Ka ban ne Yesu yi ken zin'ikan buon Gesemane la, ka o yel o nya'andolib la ye, “Kpelimi kpela, ka man keŋ tuon n sos Wina'am.” ³⁷ Ka Yesu dol Piita ne Zebedee biis ayi. Ka o suunr sa'am bedego. ³⁸ Ka o yeli ba ye, “M suunr sa'ameya, hale ka li wenne mam ye m kpine. Kpelimi kpela ka guri m.”

³⁹ Ka o keŋ tuon bi'ela n vanbin teŋin, ka sos Wina'am ye, “M Ba', li ya'a a su'um, ke ka daam nwam nwa line pa'al m namisug la, gaad ka ke

mam. Amaa ka'ane ye m sunf boodim, amaa lin ka fu bood ye li ninj la.”

⁴⁰ Ka o leb o nya'andolib la sa'an n nye ka ba gbsidne. Ka o bu'os Piita ye, “Yanam ku tun'e nie ne man baa bi'ela? ⁴¹ Niemi, ka sos Wina'am ka ya da kpen' makirine. Siig la bood Wina'am dolim, amaa ya ningbina ka' paɲa.”

⁴² Ka o lem leb ya'as n sos Wina'am n yel ye, “M Ba', daam nwam nwa ya'a ku gaad ka ke mam asee m nu li, kel ka li ninne fu ya'am boodim.”

⁴³ Ka o lem leb o nya'andolib la sa'an na ya'as, ka nye ka ba kpelim gbsidne, bozugo gbenn um daa more ba hale.

⁴⁴ Ka o ke ba, ka leb ya'as, noor atan' daan n sos Wina'am ne pian'ad yin la gullim. ⁴⁵ Ka o lem leb o nya'andolib la sa'an na, ka bu'osi ba ye, “Ya kpelim gbsidne ka vu'usidaa? Gosimi, saɲa paae na, ka ba pun zam Ninsaal Biig la, ka zaɲ o ninj tuumbe'ed dim nu'usin. ⁴⁶ Duomi ka ti keɲ. Gosim one n zam man la paae na.”

Ba n gban'e Yesu la yela

(Maak 14.43-50; Luuk 22.47-53; Joon 18.2-11)

⁴⁷ Ka on nam kpelim pian'ad la, ka Judas one a o nya'andolib pii ne yi la nid yinni, kenna ne nidib bedego bane yi maalmaan kpeenmnam ne kpeenmnam sa'an na, ne su'uraad ne balaya.

⁴⁸ One zam o la, pun pa'ali ba si'el ye, “On ka m muak o noor la, one la. Gban'am o.” ⁴⁹ Ka Judas paae Yesu sa'an na ka kpelim pu'us o ye, “Naa, Pa'ana,” ka muak o noor.

⁵⁰ Ka Yesu bu'os o ye, “M zua, fu kena ye fu ninj bo?”

Ka ba kena gban'e Yesu. ⁵¹ Ka Yesu nid yinni fue o su'uraug n kia' maalmaan tumtum tobir n fi'ig.

⁵² Ka Yesu yel o ye, "Lebisim fu su'uraug la su li teongun, bozugo bane zabid ne su'us la na kpi ne su'us." ⁵³ Ka Yesu bu'os o ye, "Fu pu ban ye m tun'e sos m Ba' ka yimmo ka o na tis man maleknam tusa si'em naa? ⁵⁴ Ka li ya'a nin ala, Wina'am gbaun n daa yel si'el la, na nin wala ka li a amena?"

⁵⁵ Ka Yesu bu'os nidib bedego la ye, "Ya kena ne su'uraad ne balaya ye ya gban'e m wenne faand bee? Daar wusa ka m be Wina'am yin n zamisid nidib, ka ya pu gban'e ma. ⁵⁶ Amaa nwa wusa ninne n pa'al ye Wina'am nodi'esidib n daa yel si'el n sob Wina'am gbaunin la, ane amena." Ka o nya'andolib la wusa bas o ka zo.

*Ban daa mor Yesu n kej Kaifas sa'an la yela
(Maak 14.53-65; Luuk 22.54-55, 63-71; Joon
18.12-14, 19-24)*

⁵⁷ Ka bane gban' o la, mor o kej maalmaan kpeenm Kaifas yin. Anina ka gbaunmi'idib ne kpeenmnam daa pun la'as. ⁵⁸ Ka Piita be nya'an sa n dol hale n pae maalmaan kpeenm la samanin. Ka o kpen' zakin zin'i ne tumtumuib, ye o ban li koosug a si'em.

⁵⁹ Ka maalmaan kpeenmnam ne nimbane yiti gban'e noor Jew dim yela la zan'asa, bo ziri kaset dim ye ba ma' tis Yesu, ka ba ku o. ⁶⁰ Ka ba pu nye baa yinni, hale baa ziri kaset dim bedego daa ma' ziri tis o.

Li nya'anj la ka nidib ayi due ⁶¹ n zi'e, ka yel ye, "Dau nwa daa yel ye, o na tun'e nwa'e Wina'am pu'usum yir la, ka lem nok daba atan' n me' li naae."

⁶² Ka maalmaan kpeenm la due n zi'e, ka bu'os Yesu ye, "Fu ku lebis si'el ne bane yet si'em wusa tis uf laa?" ⁶³ Amaa ka Yesu pu lebis si'ela.

Ka maalmaan kpeenm lem pian'ad ne Yesu ya'as ye, "Poom ne Wina'am one voe la, ka yele ti, fu ya'a ane Kiristo one a Wina'am Biig la."

⁶⁴ Ka Yesu lebis n yel o ye, "Fun yel ala." Amaa m yeti ya ye, "Lin pin'il zina zan ken sa, ya na ti nye Ninsaal Biig la ka o zin'in Wina'am one so'e panj la datiuŋ ka kenna ne sangbana."

⁶⁵ Ka maalmaan kpeenm aaenn o meŋ fuud, ka yel ye, "Fu tu'ud Wina'am. Ti pu lem bood ye so' lem di kaset ya'ase. Ya pu wum on tu'ud Wina'am si'em la. ⁶⁶ Ya ten'esid ye bo?"

Ka ba lebis ye, "O su'um ne ku'um."

⁶⁷ Ka ba tubis nintoond n mad o nindaa, ka nwe' o ne kpisinkpila. Ka sieba nwe' o ne tampian'as ⁶⁸ n yel o ye, "Fun Kiristo, banjim one nwe' uf la."

Piita n daa ki'is Yesu la yela

(Maak 14.66-72; Luuk 22.56-62; Joon 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Ka Piita daa zin'i zakin la, ka bipuŋ kenj o sa'an na n yel o ye, "Fu me daa bene ne Yesu, one yi Galilee la."

⁷⁰ Ka o ki'is ba wusa tuon n yel ye, "M pu banj fun yel si'el laa."

⁷¹ Ka o yi yanjirin ka bipunj so' lem nye o, ka yel bane be anina la ye, "Onja me daa be ne Yesu, one yi Nazaret la."

⁷² Ka Piita ki'is ya'as, ka po ye, "M zi' oo."

⁷³ Li niñ bi'ela, ka bane zi'e la li'el Piita ka ye, "Ameña, onja ane Yesu nid yinni, bozugo o pian'ad viig o gbin."

⁷⁴ Ka Piita pin'ili po, ka kaanb kaanbbe'ed tis o meñ ye, "Mam zi' dau nwaa." Ka sanjan la ka noraug kaas. ⁷⁵ Ka Piita yu'un tienn Yesu n sa yel si'el la ye, "Fu na ki'is noor atan' ye, fu zi' ma, ka noraug nyaan kaas." Ka o yi yinj n kum hale bedego.

27

*Ba n mor Yesu n keñ Pilate sa'an la yela
(Maak 15.1; Luuk 23.1-2; Joon 18.28-32)*

¹ Ka beug nie ka maalmaan kpeenmnam ne kpeenmnam sieba gban'e noor ye ba ku Yesu.

² Ka ba loo o more keñ Pilate one a Gomena la sa'an.

*Judas ku'um la yela
(Tuuma 1.18-19)*

³ Ka Judas one zam Yesu la n nye ka ba gban' o lo ye ba ku o la, ka o sunf sa'am ka o mor anzurifa ligidi piistan' la n lebi tis kpeenmnam la ⁴ ka yel ye, "M tum taalne man zam nid kane pu tum be'ede ka ba na kuu o la."

Ka ba yel ye, "Ti ba'a kae'. Li ane fu zugin yela."

⁵ Ka Judas lob ligidi la bas ka keñ yul o menji kpi.

⁶ Ka kpeenmnam la zaŋ ligidi la ka ye, “Li ane ziim ligidi. Li pu nar ka ti zaŋ ligidi la n gendig pu'usum yin ligidi nii.” ⁷ Ka ba gban'e noor yinni ye ba nok ligidi la da' ya'ab ya'ab poog ye ba mum saam. ⁸ Hale la'am ne zina ba kpelim buon zin'ikan la ye ziim poog. ⁹ Ka lin ka Wina'am nodi'es, Jeremia da sob la sid niŋ sida ye, “Ka ba nok anzurifa ligidi piistan', ligikan la ka Israel yaas da gban'e noor yinni ye ba yoo la ¹⁰ n da' ya'ab ya'ab poog la wenne Zugsob la yeli m si'em la.”

Pilate n bu'os Yesu la yela

(Maak 15.2-5; Luuk 23.3-5; Joon 18.33-38)

¹¹ Ka Yesu zi'e Gomena la tuon ka o bu'os o ye, “Fune a Jew dim na'ab laa?”

Ka o lebis o ye, “Eenn, fune yel ala.”

¹² Ka kpeenmnam la yel ye o niŋ si'elnam ka li a tuumbe'ed. Ka o pu lebis si'ela. ¹³ Ka Pilate yel o ye, “Fu pu wum ban yet si'em la wusa n zi'el uf laa?” ¹⁴ Ka o pu lebis si'el si'ela, ka li lidig Gomena la hale.

Ba n koos Yesu ye o na kpi la yela

(Maak 15.6-15; Luuk 23.13-25; Joon 18.38-19.16)

¹⁵ Li da ane anwa ku'um malek gaadug daar tienr di'ema saŋa la, ka li mor suer ye Gomena la yiis sarega nid yinni bas, on ka nidib bedego na gaŋ la. ¹⁶ Saŋkan la ba daa mor nimbe'ug one be sarega ni, ka ba buon o Barabbas. ¹⁷ Ka nidib la la'as bedego na, ka Pilate bu'osi ba ye, “Ano'on ka ya bood ye m basi, Barabbas bee Yesu, on

ka ba buon Kiristo la?" 18 Pilate ban ye li ane nennim yela ka ba gban' Yesu.

19 Ka Pilate n zin'in saria kadib zin'igin la, ka o po'a tolim tis o labaar ye, "Yiisimi fu nu'ug ne popielim daana la yela ni; ka man zaansim o yela yu'uŋ ka li daam man bedego."

20 Ka kpeenmnam la nyaŋe ke ka nidib la yel Pilate ye, o basim Barabbas, ka ku Yesu.

21 Ka Gomena la lem bu'osi ba ya'as ye, "Nidib ayi nwa, ya bood ye m basi ano'one?"

Ka ba lebis ye, "Barabbas."

22 Ka Pilate bu'osi ba ye, "Ya ye m ninj Yesu, on ka ba buon Kiristo la wala?"

Ka ba tansid ye, "Kpa'am o dapuudir zug kuu o."

23 Ka o bu'osi ba ye, "O tuumbe'ed a bo?"

Ka ba lem tansid bedego ye, "Kpa'am o dapuudir zug, kpa'am o dapuudir zug."

24 Ka Pilate nye ka o ku nyaŋe ninj si'el la, ka tukpeedug du'ed bedego la, ka o nok ku'om pie o nu'usi ba wusa tuon ka yel ye, "Mam ba'a kae' dau kaja kuub yela nii. Li ane ya yela."

25 Ka nidib la lebis ye, "O kuub la yela doli tinam ne ti yaas."

26 Ka o bas Barabbas tisi ba, ka ke ka ba bu' Yesu ne kpa'asa ka nok o tis ye ba kpa' o dapuudir zug.

Sogianam n la'ad Yesu la yela

(Maak 15.16-20; Joon 19.2-3)

27 Ka Gomena la sogianam mor Yesu kpen' Gomena la yin ka ba wusa la'ase giligi o, 28 ka pilig o fuug ka yeel o fuzen'ug, 29 ka maal gon'os

zugpibigi n pid o ka nok dansaar niŋi o datiuŋ nu'ugin, ka la'ad o yet ye, “Naa, Jew dim na'aba.”
³⁰ Ka tubis nintoond mad o, ka nok dansaar nwe' o zug. ³¹ Ka bane la' o naae la ka ba zaŋ fuzen'ug la ka lebis o meŋ fuudi yeel o, ka mor o keŋ ye ba kpa' o tabil dapuudir zug.

Ban kpa' Yesu dapuudir zug la yela

(Maak 15.21-32; Luuk 23.26-43; Joon 19.17-27)

³² Ban daa yit la, ka nye dau one yi Sairene teŋin, ka o yu'ur buon Simon, ka ba mugus o ye o ze dapuudir la. ³³ Ka ba paae zin'isi'a ka li yu'ur buon Golgota, li gbin ane zunwana zin'ig. ³⁴ Ka ba nok daam gendig ne buntoogi n tis o ye o nu. Ka on lemi li la ka zan'as nuub. ³⁵ Ka ba kpa' o dapuudir zug ka nok o fuud n bugul bugulum n pudugi tis ba meŋ, ³⁶ ka yu'un zin'i gosid o. ³⁷ Ka ba sobi tabili o zug baba yelkan zug ka ba gban' o la,

“Oŋa a Yesu, one a Jew dim na'ab la.”

³⁸ Ka ba me kpa' na'ayiis baba ayi n kpi'el Yesu, ka yinni be o datiuŋ ka oŋa la be o dagobug. ³⁹ Ka bane gati anina baba ka nye o la gomisidi ba zut ka tu'ud o yet ye, ⁴⁰ “Fune yet ye fu na nwa'e Wina'am pu'usum yir la ka lem me' li daba atan' poogin la, dinzugo faaenmi fu meŋ. Fu ya'a sid ane Wina'am Biiga, fun naamim dapuudir la zug sig na.”

⁴¹ Ala men ka maalmaan kpeenmnam ne gbaunmi'idib ne kpeenmnam sieba la'ad o n yet ye, ⁴² “O sunid sieba, ka lee ku nyane sun o meŋa. One n a Israel dim na'ab la, din la o sigim dapuudir zug nannanna na, ka ti naan siak

o. ⁴³ O ninj Wina'am yadda ye o a sida sob, ka Wina'am ya'a nonj o, on faaenmi o nannanna, bozugo o ye o ane Wina'am Biig." ⁴⁴ Ka na'ayiis bane ka ba kpa'a kpi'el o la me tu'ud o ala.

Yesu ku'um la yela

(Maak 15.33-41; Luuk 23.44-49; Joon 19.28-30)

⁴⁵ Ka nintanɗ bulunɗ ka zin'ig wusa lebug lik n ti paae zaamnoor, karefa atan'. ⁴⁶ Saŋkan la ka Yesu tans ne kukotita'ar ye, "Eli, Eli, lama sabaktani." Li gbin ane ye, "M Wina'am, m Wina'am, bo ka fu basi ma?"

⁴⁷ Ka bane zi'e kpi'e anina ka wumi li la sieba yel ye, "Dau la buoni Elija."

⁴⁸ Ka yinni zo keɗ zaɗ sooso n los danmi'isugin ninj kikan'ar zugin n tis o ye o nu. ⁴⁹ Ka bama la yet ye, "Ti gu'usim ka gos ye Elija na kena sunj o bee."

⁵⁰ Ka Yesu tans ne kukotita'ar ka nyaan kpi.

⁵¹ Ka fuug lin beɗ Wina'am pu'usum doog zin'is ayi la aaenn zugini, hale ti paae teɗin, zin'is ayi. Ka teɗ dam, ka tampiins nwa', ⁵² ka yaad yo'os ka popielim dim bedego bane daa kpi la vu'ug kumin, ⁵³ ka yi yaadin la na. Ka Yesu n ti vu'ug kumin la ka ba kpen' Jerusalem ka nidib bedego nye ba.

⁵⁴ Ka sogianam ne ba kpeenm bane zi'e gur Yesu la nye ka teɗ la dam la, ne line naam la, ka dabiem kpen'e ba hale ka ba yel ye, "O sid ane Wina'am Biig."

⁵⁵ Ka po'ab bedego bane yi Galilee n daa sunjid Yesu la, doli kena zi'e lalle sa n gosid o. ⁵⁶ Ba

sieba ane Meeri Magdalene ne Meeri one a James ne Josef ma la, ne Zebedee biis la ma.

Ban mum Yesu si'em la yela

(Maak 15.42-47; Luuk 23.50-56; Joon 19.38-42)

⁵⁷ Ka zaam ma'ae ka dau so' paae na ka o yu'ur buon Josef one yi Aramatea na, o ane kpan'a ka lem a Yesu nya'andol, ⁵⁸ ka kenn Pilate sa'an na n sos o ye o tis suer ka o zaŋ Yesu ningbinj la keŋ mum. Ka Pilate bas noor ye ba tisim o. ⁵⁹ Ka Josef zaŋ ku'um la vilig ne pien pielig, ⁶⁰ ka mum ku'um la, on Josef meŋ yapaalig kane ka ba tu tampiing zug la. Ka bilig kugtita'ar ligil yaug la noor. ⁶¹ Meeri Magdalene ne Meeri so' da zin'i anina kpa'a yaug la. Daar kan la ka Jew dim tiebid ba vu'usum daar yela.

⁶² Ka vu'usum daar kane pin'in daar kan zaam la, ka maalmaan kpeenmnam ne Farisee dim la'as Pilate sa'an na ⁶³ n yel o ye, "Zugsoba, ti tenr ye dama'a la da nan voe la, o da yel ye, 'M na vu'ug kumin daba atan' daar.' ⁶⁴ Dinzugo basim noor tisi ti ka ti gur yaug la su'uŋa n ti paae daba atan' la, ka li ya'a ka'a ala o nya'andolib la na zu ku'um la keŋ, ka ma' nidib ye o vu'ug kumin, ka dama'a kaŋa nwa yu'un na gaad yiigin la."

⁶⁵ Ka Pilate yeli ba ye, "Ya mor sogianam bane gur, kel ka ba gur yaug la ka so' ku nyane kpen'e wuu yaname na bood si'em la." ⁶⁶ Ka ba keŋ ninj ala, n zambil kugir la ka ke ka sogianam guri li.

28

Yesu vu'ug kumin la yela

(Maak 16.1-8; Luuk 24.1-12; Joon 20.1-10)

¹ Ka Jew dim vu'usum daar n gaad la, Alasidaar bekeeing, ka Meeri one yi Magdala ne Meeri so' isig kenj ye ba kaae yaug la.

² Ka tengbaunj dam hale, bozugo Zugsob malek yi arazana sig na n bilig kugir la, ka ke yaug la noor, ka zin'i kugir la zug. ³ Ka o nindaa nyeen wuu saa iansug ne. Ka o fuug pelig hale nyain. ⁴ Ka dabiem kpen' bane gur yaug la. Ka ba kirid wenne ku'um la.

⁵ Ka malek yel po'ab la ye, "Da zoti dabiem, bozugo m mi' ye ya boodne Yesu, on ka ba daa ku la. ⁶ O ka' kpelaa. O vu'ugne wenne on daa yel si'em la. Kemi na gos ban daa digil o zi'ig si'a la. ⁷ Kem to'oto n yel o nya'andolib la ye, o vu'ugiya ka bas ku'um. Ka o na denj ya tuon n kenj Galilee tenjin. Anina ka ya na nye o. Li ane amena ka m yeti ya." ⁸ Ka po'ab la bas yaug la ne dabiem amaa ba daa mor sumalisim bedego ka kenj to'oto ye ba yel o nya'andolib la.

⁹ To'oto yim ka Yesu tu'osi ba n pu'usi ba. Ka ba kena igin o tuon n pu'us o. ¹⁰ Ka Yesu yeli ba ye, "Da zoti dabiem ka kenj yel m ba'abiis ye, ba kem Galilee tenjin, ka ba na nye m anina."

Bane gur yaug la n yel si'el la yela

¹¹ Ka ban daa wa'ae la, sogianam sieba bane guri yaug la leb tej poogin la yel maalmaan kpeenmnam la line naam wusa. ¹² Ka ba la'as ne kpeenmnam sieba n gban'e noor yinni ka tis sogianam ligidi bedego, ¹³ ka yeli ba ye, "Yelimi nidib la ye o nya'andolib la kene yu'unj na ka ya gbisid ka ba zu ningbinj la. ¹⁴ Ka gomena la ya'a wum ne'ena ti na maal suer ka ya yi yela ni."

¹⁵ Ka sogianam la di'e ligidi la ka tum wuu ban yeli ba si'em la. Ka labaar kaja yadig n gilig Jew dimin ti paae nannanna nwa.

*Yesu n nie o meŋ o nya'andolib sa'an la yela
(Maak 16.14-18; Luuk 24.36-49; Joon 20.19-23;
Tuuma 1.6-8)*

¹⁶ Ka nya'andolib piinayinni la keŋ Galilee n du zuekan ka Yesu daa yeli ba ye ba keŋ la. ¹⁷ Ka ban nye o la, ka ba igini o tuon n na'as o, amaa sieba bi'es o. ¹⁸ Ka Yesu li'eli ba sa'an ka yeli ba ye, "M di'e paŋ kane be arazana ne dunia ni wusa. ¹⁹ Dinzugo kemi nidib buudi wusa ni, ka ke ka ba liebi nya'andolib. Suumi ba Wina'am ku'om ne Ba' la yu'ur zug ne Biig la yu'ur zug ne Siig Sunj la yu'ur zug. ²⁰ Ka pa'ali ba m noyelug kan wusa ka m tisi ya la, ye ba siaki li. Baŋimi ka m na be ne ya saŋa wusa n ti paae dunia naar."

Wina'am Gbaun (Ghana)
The New Testament the Kusaal language (Ghana)
copyright © 1996 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kusaal)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
c688c8bf-38ac-5c00-90bd-6e4eaa165a20